

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1858 de Mitropolit
APARE SĂPTĂMÂNAL

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Sibiu
Str. Șaguna 8

Abonamentul:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni
150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. —
Pentru America 5 Dolari

Articole și corespondențe
se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu,
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir puțin 10 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabatal cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează Administrației ziarului Telegraful
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 13624/1943.

Nicolae,

dia îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române
de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Banat,
Crișana și Maramurăș

*Iubiților cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl
și dela Domnul nostru Iisus Hristos*

„Pe pământ pace” (Luca 2, 14)

Iubiții mei fii sufletești,

A sosit din nou marele praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, care ne poartă cu sufletul spre noaptea cea sfântă lângă ieslea care a primit pe Pruncul ceresc, pe Mântuitorul sufletelor noastre. În auzul nostru sufletească răsună iarăși solia cea mai de preț pe care a trimis-o atunci Tatăl ceresc lumii, împreună cu Fiul Său: „Pe pământ pace, între oameni bună învoire”.

Dar, ca și în anii trecuți, solia aceasta răsună și azi în mijlocul zângănitului de arme, într-o lume învrăjbită, mai învrăjbită poate ca oricând. Focul războiului și-a întins ilacările lui pustiitoare tot mai departe, ducând pretutindeni întristarea și durerea. Chiar și prin locurile pe unde nu a trecut vijelia lui care a măturat sate și orașe de pe suprafața pământului și a scos lumea pașnică din rosturile ei, chiar și acolo se simte suflarea lui care a alungat liniștea din suflete și a așezat în locul ei grija, nesiguranță și tot felul de greutate. Unde nu se simte azi dogoarea vâlvății războiului? Unde mai e pace netulburată și senină?

Dar puterea cu care stăpânește azi războiul peste toți și toate, n'a putut să înăbușe și dorința omenirii după pace. Dimpotrivă, cu cât se aprinde mai tare războiul, cu atât crește și dorința sufletului omenesc după pace și cu atât își dă seama mai mult de marea ei binefacere. Toate popoarele înțeleg din ce în ce mai mult că nu sunt pe lume pentru a se ucide întreolaltă cu sălbăcie, nici pentru a-și pustii satele, orașele și țările și a-și face din viață un chin. Neamurile simt că au pe pământ un rost mai înalt, mai omenesc și anume acela de a se desvolta în pace, sporindu-și puterile date de Dumnezeu, descoperind tainele naturii și ale sufletului într-o frumoasă conlucrare și întrecere spre lauda Ziditorului și spre fericirea lor. În acest scop ele tind spre o pace dreaptă, care să le dea tuturor puțința viețuirii libere și desfășurării neimpedecate a însușirilor deosebite pe cari le-a sădit Dumnezeu în fiecare din ele, ridicându-se spre asemănare cu El. Căci ele își dau seama că o pace strâmbă, o pace care ar fi bună numai pentru unii, n'ar fi o pace adevărată, n'ar

fi o temelie trainică de viață liniștită între popoare și starea pe care ar înființa-o ea, ar fi o stare de nemulțumiri mocnite, cari ar duce cu timpul la un nou războiu.

Astfel solia păcii pe care ne-o repetă Cerul din nou din prilejul sărbătorilor Nașterii Domnului, deși răsună azi în mijlocul șgomotului asurzitor al armelor, totuși se întâlnește cu setea adâncă a omenirii după acelaș bun scump al păcii. Am putea spune că tocmai nenorocirile războiului fac ca omenirea să înțeleagă azi poate mai mult ca oricând ce mare lucru este pacea pe care ne-a făgăduit-o Tatăl din cer în noaptea în care a trimis pe Fiul Său în lume. Tocmai această întâlnire între solia Cerului și dorința sufletului omenesc de azi, ne dă nădejdea că într-o zi nu prea departe războiul va lua sfârșit și o pace dreaptă își va întinde aripa binefăcătoare peste toate neamurile pământului.

Puterea păcii de sus, a păcii lui Hristos, va cântări greu în aducerea păcii pământului, întărind pacea din suflete și mărinđ setea lor după pacea din afară. Aceasta este credința noastră nesdruncinată și credința oricărui creștin adevărat.

S'ar putea găsi însă și câte unul care să nu aibă atâta încredere în puterea păcii lui Hristos, spunând că dacă ea nu a reușit să oprească războaiele nici după o mie nouă sute și mai bine de ani, e semn că nu s'ar fi potrivit cu lumea noastră și cu ființa omenească.

Un asemenea gând ar fi însă cu totul lipsit de dreaptă chibzuință. Numai atunci s'ar putea spune că pacea lui Hristos nu și-a dovedit puterea, când pruncul ceresc trimis în lume ar fi vrut în primul rând să aducă o pace în cele din afară, întemeind-o și susținând-o cu mijloace silnice. Dar Mântuitorul lumii, care n'a venit ca împărat conducător de oaste, ci în chip de om smerit, nu s'a gândit să impună o pace cu sila în cele din afară, ci o pace în cele dinlăuntru, care e primită de om de bunăvoie și se instăpânește în el numai după biruința păcatului. Și câți dintre Voi nu știu, iubiții mei fii sufletești, că la o asemenea pace a sufletului se poate ajunge cu adevărat. Domnul nostru Iisus Hristos n'a fost un visător care n'a cunoscut

firea omului, ca să vestească o pace care nu poate fi ajunsă. Tocmai pentru că a cunoscut mai bine decât oricine firea omenească, a căutat și caută să așeze pe pământ între oameni nu în primul rând pe cea din afară, care nu se poate păstra fără sabie, ci pacea dinlăuntru. E mai greu să se sălășluiește aceasta în suflete, dar odată sălășluită, e statornică și dă o temelie neclătinată și păcii din afară.

Mântuitorul lumii a venit să aducă pe pământ adevărata pace, pacea sufletelor din care să se reverse și în afară. Nu de geaba a prevestit Isaia prorocul că El se va numi „Stăpânul păcii” (9, 5) și nu în zadar a spus sf. Apostol Pavel că „El este pacea noastră” și a venit „să întemeieze pacea” și „pace a binevestit” (Efeseni 2, 14, 15, 17).

„Pacea mea dau vouă” ne-a spus Mântuitorul, adică pace isvorăită din ființa Lui, pace dumnezească, adâncă ca oceanul încât nimic nu o poate istovi și împede ca cerul încât nimic nu o poate tulbura. E pacea pe care o are sufletul împăcat cu Dumnezeu și sigur că soarta lui e în mâna Părintelui ceresc, pace pe care având-o Fiul cel Unul născut al Tatălui, mai mult decât oricine, a dat-o și oamenilor cari cred în El. Cine simte pe Dumnezeu aproape, umbrindu-l ca ocrotitor, are liniște și pace, iubire și putere înlăuntru său. Dar cine stă departe de Dumnezeu sau împotriva Lui, nu poate avea sălășluită în sufletul său pacea și mulțumirea și siguranța. Învăluit de iubirea lui Dumnezeu ca a Tatălui prea bun și atotputernic, nici o grija nu-ți poate tulbura pacea sufletului.

Mântuitorul ne-a insuflat pacea Sa, fiindcă ne-a descoperit iubirea Tatălui nostru cel din ceruri, ne-a făcut să o simțim învăluindu-ne, fiind El însuși arătarea iubirii dumnezeiești, ca unul ce s'a coborât din sânul Tatălui între noi. Prin El și-a întins Dumnezeu brațele de Părinte iubitor spre noi și cine voiește se lasă cuprins de ele și învăluit de cea mai netulburată dintre păci.

Poate oare războiul să ne smulgă această pace a sufletului? O asemenea putere el nu are. Dar este de datorită noastră să ne străduim a o păstra și întări. Căci nimic nu ne este mai folositor în frământările și năcazurile de azi. Ostașul dela front cu ea înfruntă orice primejdii. Eroii cari și-au dat viața, cu pacea aceasta în suflet au închis ochii, fără teamă și fără desnădejde. Cei de acasă, îndurerăți de pierderea celor dragi ai lor și apăsați de greutățile vremii, prin ce ar putea suporta toate strămtorările, dacă n'ar avea pacea lui Hristos în suflete?

Nu-i ușor să-ți păstrezi cum-pătul și răbdarea în mijlocul unor timpuri ca ale noastre. Însă pacea

lui Hristos dă omului toată puterea care-i este de lipsă.

Sărbătorile Crăciunului vin de astădată să ne întărească pacea sufletelor sub poverile greutăților acestui războiu. Într-o vreme lipsită de pacea din afară, Nașterea Domnului ne arată din nou iubirea isvoritoare de pace a Părintelui nostru celui ceresc. Iubirea Lui însoțește astăzi pe ostașii dela front, unde nu poți tu merge, îi întărește ziua și noaptea, încălzindu-le inima; învăluie pe eroii pe cari moartea vitejească i-a depărtat dela noi, dar de Dumnezeu nu i-a depărtat. Ea este coborită și peste noi peste toți. Este peste tine, te caută, te cheamă, te mângăie, te întărește și te mântue. Primește, deci, această solie de iubire a lui Dumnezeu, căci ea este sprijinul cel mai neînșelător și limanul cel mai asigurat în preajma valurilor cari se lovesc în ființa ta.

Această pace sălășluită în adâncul tău îți va da putere nu numai să te ții pe tine pe deasupra năcazurilor vieții, ci și să fi un făcător de pace între oameni.

De ce nu-i pace între oameni, de ce-i războiu între popoare? Pentru că lipsește pacea lui Hristos din lăuntru sufletelor! Dacă toate sufletele ar purta în ele pacea lui Hristos, n'ar mai fi războaie. Așadar nu Dumnezeu și nu Evanghelia poartă vina pentru războiu. Evanghelia lui Hristos este Evanghelia păcii, căci cu solia păcii s'a început lucrarea ei în lume în noaptea Nașterii Domnului. Noi oamenii purtăm vina războiului, căci nu facem lăcaș cuvântului evanghelic în sufletul nostru. Și atunci să nu mai învinovățim pe Dumnezeu că nu-i pace pe pământ.

Dar deși ca oameni n'am avut poate o pace deplină sălășluită între noi, ca popor față de alte popoare din moși strămoși am căutat numai pacea. Neamul nostru n'a căutat nici când pricină de ceartă cu alte neamuri și n'a râvnit la nimic dintr'al altuia. Dacă astăzi ne aflăm și noi în războiu, nu e din pricină că am fi lăcomi la bunuri străine, ci numai fiindcă a trebuit să redobândim ceea ce ni s'a luat pe nedrept și să ne apărăm „sărăcia și nevoile și neamul”. Căci la ce-i al nostru nu putem renunța. Iubirea de pace nu ne poate face nepăsători față de soarta fraților noștri cari sunt chinuți în grea robie și a urmașilor cari n'ar mai avea zi bună dacă nu ne-am strădui azi cu toate puterile noastre să-i eliberăm. Dacă ne-am purta cu nepăsare față de drepturile la libertate ale neamului, n'am mai fi iubitori de pace, ci am fi niște moleșiți și ne iubitori de frați, ceea ce n'ar fi pe voia lui Dumnezeu, care nu le dă neamurilor totul de-a gata, ci vrea ca și ele să se străduiască, apărându-și liber-

Alipire fără conditii!

O contribuțiune inedită la istoria unirii Ardealului cu Patria-Mamă: Scrisoarea Profesorului Dr. NICOLAE BĂLAN trimisă dela Iași Consiliului național al Românilor ardeleni

de Dr. GRIGORIE T. MARCU

Era către sfârșitul toamnei anului 1918. Împărăția austro-ungară începuse să se descompună. Armistițiul încheiat între beligeranți pe deoparte, proclamarea principiului autodeterminării ca temelie al viitoarei orânduiri europene pe de altă parte, încurajau năzuințele la viață liberă, pe cari le-au vădit din plin, și până aci, națiunile încorporate în împărăția pajurei cu două capete.

În Ardeal, lucrurile erau coapte pentru scuturarea jugului milenar. Mai trebuia doar ca voința obștească să fie exprimată sărbătorește, cu respectarea formelor uzitate în asemenea cazuri. Și mai ales fără întârziere.

La Sibiu, se constituise atunci un Consiliu național, în a cărui compunere intraseră: Andreiu Bârseanu, președinte; Prof. Dr. Nicolae Bălan, secretar general; Prof. Dr. Silviu Dragomir și Prof. Dr. Ion Broșu, membri, cărora li s'au asociat ulterior alte personalități de vază. Sediul său era în palatul Asociației «Astra»; iar garda națională, pusă sub comanda lui Dr. Valeriu Liuba, era cazată în localul Academiei teologice «Andriean» din str. Mitropoliei 24—28.

Pentru accelerarea lucrărilor de perfectare a unirii Ardealului cu Țara-Mamă, era necesar să se ia contact, fără preget, cu Guvernul român dela Iași. Misiunea aceasta îi revenea Consiliului național central care se constituise la Arad din dnii: Iuliu Maniu, Al. Vaida-Voevod, Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Gh. Pop de Băsești, ș. a.

Drept aceea, fruntașii sibiieni au trimis la Arad pe inginerul Bohățel, cu îndrumarea de-a stăruii în acest sens. Arădanii și-au declinat această

tatea, pentru a-și putea îmbogăți nesupărate ființa lor în lume. Libertatea este, dragii mei, cea dintâi condiție pentru un neam ca să-și împlinească chemarea lui pe lume. Fără libertate un neam se pare numai că trăește. El e mai mult mort decât viu. Și Dumnezeu n'a făcut neamurile în lume ca să tânjească în amorișoare, ci ca să fie vii, ca „să aibă viață și mai multă să aibă” (Ioan 10, 10). Cine nu tinde la viață deplină și prin urmare la libertate ca temelie a vieții, acela stă deacurmezișul gândului lui Dumnezeu cu el.

Noi suntem datori să nizuim cu toate puterile noastre spre libertatea deplină a întregului neam și nimic nu trebuie să ne domolească această ferbinte strădanie a noastră. Căci dacă o parte a trupului tău ar fi prinsă în clește, atunci întreg trupul s'ar găsi în suferință și ar trebui să se opintească să scape partea prinsă în clește. Așa e și cu neamul nostru: el nu poate găsi odihnă până ce nu va slobozi partea care se găsește în robie străină.

Pacea dreaptă pe care o dorim se va ivi prin silințele bune ale tuturor. Luptând pentru drepturile neamului nostru, ne împlinim și noi datoria de-a ajuta la înfăptuirea păcii celei drepte.

În vederea păcii care va veni, să sălășluim în sufletele noastre pacea lui Hristos și iubirea unuia față de altul. Toți fiii neamului să ne înfrățim în bună învoire, ca să vedem mântuirea Țării.

onoare în favoarea sibiienilor, pe considerentul că aceștia fiind mai aproape de vechea graniță vor afla fără greutate modalitatea de-a intra în legătură cu cercurile conducătoare din România.

După ce au chibzuit îndelung asupra situației, Profesorul Dr. Nicolae Bălan s'a oferit să meargă la Iași. Misiunea era primejdioasă. Drumul cel mai scurt, care ducea prin Săcuime, era blocat de populația nesigură de-acolo și de resturile a două divizii austro-ungare, cari staționau pe zona de frontieră. A fost aleasă, de aceea, ruta Sibiu—Mediaș—Târgu Mureș—Vatra Dornei—Pașcani—Iași, pe care Profesorul Dr. Nicolae Bălan o cunoștea bine, de când era student la Cernăuți.

I se dăduse ca tovarăș de călătorie curajosul căpitan de honvezi Victor Precup. Dela cazarma gărzii naționale, luase o uniformă de soldat: pentru reușita întreprinderii, Profesorul Dr. Nicolae Bălan hotărise să facă drumul travestit în ordonanță a Căpitanului Precup. Acesta primise, cu data de 31 Oct./13 Nov. 1918, un «salvus conductus» din partea comandantului gărzii naționale, Dr. V. Liuba. După ce și-a luat rămas bun dela prietenii săi — despărțirea de Andreiu Bârseanu a fost îndeosebi mișcătoare — Profesorul Dr. Nicolae Bălan și Căpitanul Victor Precup au pornit la drum, cu un automobil «Benz», în dimineața zilei de Joi 1/14 Nov. 1918.

Ion Rusu-Abrudeanu a istorisit destul de amănunțit călătoria la Iași a Profesorului Dr. Nicolae Bălan, în cartea sa intitulată: «Inalt P. S. Sa Patriarhul României Dr. Miron Cristea,

Arățați-Vă, iubiții mei fii sufletești, vrednici de Domnul nostru Iisus Hristos, care, din milă față de neajunsurile noastre, s'a smerit culcându-se în iesle ca un Prunc sărman. Coboriți-Vă și Voi cu dragoste la toți cei ce au lipsă de ajutor, căci și Dumnezeu pe ei i-a iubit mai mult. Faceți-Vă inimă curată ca a Pruncului din Vifleem și smeriți-Vă în purtările Voastre întreolaltă.

Crăciunul este praznicul iubirii dumnezeiești, care a uitat de orice strălucire, venindu-ne aproape spre mântuire. Să fie și praznicul iubirii noastre întreolaltă, căci numai așa Nașterea lui Hristos ne va fi de folos.

În duhul acestei iubiri în care a învăluit Tatăl ceresc lumea la Nașterea Fiului Său, Vă îmbrățișez și eu, iubiții mei fii sufletești, cu inimă de părinte duhovnicesc și-L rog pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos să facă din inima fiecăruia din Voi o iesle în care să se sălășluiească cu pacea, cu nevinoșia și cu puterea Lui mântuitoare, iar acest luminat praznic, împreună cu cel al Anului Nou și al Bobotezii să-l petreceți cu mulțumire și bucurie duhovnicească și să Vă învredniciți a-l ajunge într-un mulți ani.

Impărtășindu-Vă arhiereasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1943

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

[ss] **Nicolae**
arhiepiscop și mitropolit

Inalt Regent. Omul și faptele. Contribuții la studiul istoriei Bisericii române ortodoxe contemporane. (Vol. I, București, Editura «Cartea Românească» 1929, p. 254—266). Fragmentul, care poartă titlul: «Un moment critic în desfășurarea acțiunii pentru intrarea trupelor române în Ardeal», a fost reprodus în volumul: «Omagiul Inalt Prea Sfinției Sale Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, la douăzeci de ani de arhipăstorire» (Sibiu 1940, p. 43—51; vezi și «Revista Teologică» XXX, 1940, p. 183—193).

Printre alte I. Rusu-Abrudeanu scrie:

„Rezultatul misiunii ardeleni la Iași s'a văzut repede. La 10/23 Noembrie a plecat din Bacău în Ardeal un aeroplan, condus de locotenentul Vasile Niculescu și însoțit de căpitanul Victor Precup, ducând 6000 manifeste¹ date de dl general Prezan, care au fost aruncate prin satele ardeleni. Aeroplanul a aterizat apoi pe Câmpia Libertății dela Blaj, având, între altele, misiunea să predea aici dlui Dr. Vasile Sucu, p'atunci vicar al Mitropoliei, iar azi² Mitropolit al Blajului, o scrisoare confidențială din partea prof. Bălan, cu instrucțiuni, spre a fi transmisă Consiliului național central dela Arad.

În aceea scrisoare Drul Bălan făcea atent pe dl Vasile Goldiș, su-

¹ Generalul Prezan oferise mai multe, dar avionul nu le-a putut lua la bord. Textul manifestului [reprodus în revista «Transilvania», nr. 11—12, Nov.—Dec. 1943, p. 879—880] a fost redactat de Lt.-Colonelul Ion Antonescu, șeful de Stat Major al Armatei din Moldova, azi Mareșal al României și Conducătorul Statului. Însă de-a fi dat la tipar, a fost citit Generalul Prezan, în prezența Profesorului Dr. Nicolae Bălan. (Nota noastră).

² Adică în 1929. (N. n.).

Iași, 7/20. XI. 1918.

Scumpe Domnule Goldiș,

Pe urma îndrumării ce ne adusese dela Arad dl Bohățel de a lua contact cu guvernul din Iași, la îndemnul unor membri ai consiliului nostru sibiian, am luat sarcina asupra mea. Plecând cu automobilul din Sibiu Joi dimineața în 14 Nov. st. n., am răzbit prin Mediaș, Târgul Mureșului, Reghin, la Bistrița, de unde, după ce m'am cules informații dela ai noștri, am plecat prin pasul Bârgăului la Vatra Dornei în Bucovina. Sâmbătă în 16 Nov. st. n. către seară am sosit la Iași.

E peste puțină să redau impresiile și emoțiile covârșitoare prin cari am trecut în timpul călătoriei și a petrecerii mele de până acuma aici. Mă voi sili să Vă comunic pe scurt ce e esențial și mai necesar ca să știți pentru orientarea DV., înțeleg a întregului nostru consiliu și pentru acțiunile politice ce trebuie să întreprindeți în aceste zile mari.

În armată s'a decretat mobilizarea unor contingente suficiente pentru a opera cu succes contra acelor ce nici acum nu vreau să recunoască dreptul nostru la libertate și independență politică deplină. În desăvârșit acord cu aliații s'a ordonat trecerea armatei peste Carpați, spre înfăptuirea idealului nostru secular. Nu Vă puteți închipui, ce entuziasm a produs faptul acesta în toate inimile. Zvonurile că ostașii nu ar fi răspunzând la chemare și că țărâniea s'a revoltat sunt absolut mincinoase.

Imediat după sosire am obținut audiență la bărbății politici cu rol conducător, cărora le-am dat informații detaliate despre stările dela noi și despre activitatea consiliului nostru central. Ca trimis al consiliului sibiian, în înțelegere cu cel dela Arad, am făcut expozeul asupra situației înaintea Ministrului președinte Coandă, a generalului Prezan, șeful Statului major, a fraților Brătianu și a altor fruntași ai partidului liberal, a dlui Nicolae Iorga, Mișu Cantacuzino, Cuza, etc. Astăzi am fost primit la Ministrul Franței Saint-Aulaire, care cu o extraordinară căldură ne-a garantat și mai departe tot sprijinul pentru realizarea întreagă a tuturor aspirațiilor naționale. Dumnezeu a voit, ca cu ocaziunea audienței la acest bărbat, însușit de iubire față de neamul nostru, să fie la Legațiunea franceză și Ministrul plenipotențiar al Angliei și al Statelor Unite. Prin dl Saint-Aulaire am fost prezentat și acestora din urmă, comunicându-le voința nestrămutată a poporului român din Ungaria și Transilvania de a se uni cu Regatul României. Încă în prezența mea toți trei Miniștrii s'au învoit să comunice guvernelor lor această declarație ce le-am făcut-o.

Cumpănind cu toată seriozitatea ce o comportă chestiunea explicațiilor primite pentru orientarea DV., Vă rog să procedați în chipul următor:

1. Dacă nu ați făcut până acum, intrerupeți orice tratative cu guvernul maghiar pentru că numai încercă chestia.

2. În timpul cel mai scurt posibil într-o adunare ce se va ținea oriunde, dar mai bine la Alba-Iulia, și la care să participe multime cât mai mare și reprezentanții consiliilor noastre locale de pretutindeni: proclamați alipirea necondiționată la România. Proclamația aceasta este indispensabilă și cerută în modul cel mai categoric și de urgență din toate părțile. S'a așteptat să fie făcută până acum și orice întârziere este enorm păgubitoare intereselor noastre. Ministrul Franței a cerut-o ca o condiție sine qua non a tuturor pașilor pe cari guvernul francez îi face pe lângă aliați pentru izbândirea cauzei noastre, care după informațiile telegrafice ale dlui Tache Ionescu este bine garantată. Lăsați orice considerație la o parte și chiar dacă ar trebui să aduceți cea mai mare jertfă, conformați-Vă întocmai. Am avut plăcere să vorbesc la Iași și cu dl Sextil Pușcariu, care mi-a dat ideea să țineți adunarea de proclamație a unirii pe Dumineca ce vine, în 24 Nov. st. n. pentru că atunci vor proclama și frații Bucovineni alipirea la România și dacă s'ar face acelaș lucru simultan și la noi, se va considera ca un plebiscit suficient pentru a servi de bază la deciziunile ce le va lua conferința de pace. Min. Franței ține plebiscitul de prisos, dacă se va face proclamația acum, până ce armata României nu a intrat mai adânc în interiorul țării; va

fletul Consiliului național din Arad, ca la marea adunare din Alba-Iulia ce se pregătea, să nu se pună nici un fel de condițiune la unire, deoarece un asemenea fapt ar îngreuna enorm mersul tratativelor diplomatice ulterioare.

Interesându-ne în loc competent, am fost informați că Profesorul Dr. Nicolae Bălan — dată fiind urgența plecării curierului aviativ la Blaj, ca și faptul că era asaltat până noaptea târziu de factorii conducători și de refugiații ardeleni din capitala Moldovei, unii mai dornici decât alții să afle știri exacte asupra situației reale din Ardeal — n'a mai avut răgaz să-și facă o copie a celei scrisori. Li scrisese, însă, regretatului Mitropolit Dr. Vasile Suciu, ca după ce o citește, să o multiplice, trimițând originalul lui Vasile Goldiș, iar copiile, Consiliilor naționale din diverse părți ale Ardealului.

Scrisoarea a ajuns la destinație. Întâmplarea a făcut, însă, ca ea să dispară din lăsamăatul scriitoricesc al lui Vasile Goldiș. Mai bine de un pătrar de veac i s'a pierdut urma, fără nădejdea de-a fi regăsită.

Câteva zile înainte de 1 Decembrie a. c., I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului a avut bucuria de-a primi o copie a ei. I-o adusese profesorul Dr. Coriolan Suciu, directorul liceului «Sf. Vasile» din Blaj. Dsa a obținut înalta încuviințare de-a avea întâietatea publicării ei, ceea ce a și făcut în revista «Transilvania», organul Asociației «Astra» (nr. 11—12, Nov.—Dec. 1943, p. 876—879), apărut în cursul săptămânii acesteia. Iată textul celei scrisori:

„Chipul Fiului”

În noaptea Vifleemului s'a făcut pentru prima dată cunoscut lumii că «aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea încât şi pe Unul născut Fiul Său l-a dat ca tot cel ce crede în trântul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică» (Ioan 3, 16). Atunci a izbucnit revelaţia iubirii supreme a lui Dumnezeu faţă de lume, iubire pe măsura căreia nu există alta. În aceea noapte a pierit Dumnezeu să-şi descopere oamenilor adevărata Sa faţă şi să arate cât de scumpă li este fiinţa omenească. Din acele ceasuri a început să afle oamenii care este adevăratul raport între Dumnezeu şi lume, au început să vadă că Dumnezeu le este Tată, adică tot ce le poate fi mai apropiat şi mai iubitor.

Din toate aspectele marelui taine a întrupării transpare aceeaşi supremă iubire a lui Dumnezeu, cum alta mai deplină nu se putea.

Acest adevăr de foc şi de lumină spirituală izbucneşte şi din faptul că tocmai Fiul lui Dumnezeu s'a întrupat şi nu Tatăl sau Duhul Sfânt.

Ar putea spune cineva: dacă s'ar fi întrupat Tatăl, s'ar fi manifestat în grad şi mai înalt iubirea lui Dumnezeu faţă de lume. Dar mai mare lucru este pentru un tată să-şi dea fiul la suferinţe şi la moarte, decât pe sine însuşi. Predarea fiului propriu este suprema jertfă pe care o poate face cineva, este suprema durere căreia i se supune. A se da pe sine e mai puţin pentru orice părinte, decât a-şi da copilul.

De altfel inima tatălui este acolo unde este copilul lui. În jurul copilului sunt toţi ai familiei cu grija, cu atenţiunea, cu inima lor.

Trimiţând pe Fiul Său în lume ca să sufere şi să moară pentru oameni, a venit şi Tatăl cum nu se putea mai aproape de lume, a venit dumnezeirea în toate ipostasurile ei.

Acesta e un răspuns la întrebarea de ce tocmai persoana dumnezească a Fiului s'a întrupat şi nu Tatăl sau Duhul Sfânt. Dar sunt posibile şi alte răspunsuri, cari evidenţiază în chip convergent suprema iubire şi înţelepciune divină manifestată în uluitorul act al înomenirii Fiului lui Dumnezeu.

S'a întrupat tocmai persoana Cuvântului pentru că oamenii trebuiau să ia pildă dela El pentru o raportare filială faţă de Dumnezeu. Şi cine altul decât Fiul era chemat să dea oamenilor încorporarea celei mai afectuoase iubiri filiale faţă de Dumnezeu. Tatăl ceresc întrupându-se nu ne-ar fi putut arăta decât chipul unei raportări de Părinte faţă de divinitate, pe care omul n'ar fi putut-o imita în nici un fel, decât în temeiul celei mai nebuneşti prezumţii.

Tatăl ceresc ne-a trimis, adică ne-a făcut vizibil, chipul Fiului Său, modelul iubirii filiale faţă de Sine, ca să devenim şi noi «asemenea chipului Fiului Său» (Rom. 8, 29).

Dumnezeu a voit să producă în noi cuget de fii, să ne facă să-L simţim ca pe Tatăl nostru, de aceea a

trimis pe Fiul Său, suprema formă a existenţei filiale.

Iar când mai mulţi inşi sunt fiii iubitori ai aceluiaş Părinte, e stabilită între ei dragostea frăţească. Fiul lui Dumnezeu a coborât între noi ca să ne facă aşadar fii ai Tatălui şi fraţi între noi şi cu Sine «ca să fie El cel întâi născut între mulţi fraţi» (Romani 8, 29).

Prin urmare în două mari aspecte este văzut de Dumnezeu chipul ideal al omenităţii noastre: filiaţiune şi fraternitate. Toată viaţa spirituală a omului trebuie să ajungă a se exprima în aceste atitudini. Un Heidegger a înşirat o serie întreagă de aşa zise existenţiale ale firii umane, adecă de atitudini statornice prin cari se manifestă. Iar la baza tuturor a găsit grija, această neadormită şi sbărcită boabă care chină fiinţa de copil a omului.

În ochii lui Dumnezeu însă în ascunsul potenţial al realităţii noastre însaşi, omul are două mari existenţiale: filiaţiunea şi fraternitatea. Omul copil şi omul frate, în acestea culminează desăvârşirea şi fericirea omului. În acestea se exprimă omenitatea în plenitudinea ei, omenitatea în definiţia naturală, nealterată de păcat. În fiecare din noi e un copil şi un frăţior, chinuţi de smei şi de vrăjitoarele fără inimă şi în sbaţerea cumplită de a se elibera, de a ieşi la suprafaţă din temniţa cu şerpi şi cu fiare în care sunt ţintuiţi.

Când omul, eliberându-se de forţele fantomatice ale răului, ar deveni actual ceace este în potenţă şi ceea ce doreşte cu ardoare să devină: copil şi frăţior, toate neajunsurile din om şi dintre oameni ar dispărea ca nişte iasme la răsăritul soarelui.

Ce însemnează a fi fiu, a fi copil? Însemnează a te simţi neieşit din legătura de iubire a tatălui, plutind în valul fericitor al ocrotirii părinteşti. Tatăl îţi este nu o fiinţă ca tine sau ca oricare alta, ci temeiul de ne-sdruncinată încredere şi siguranţă. În el ai iubirea de supremă intensitate şi înţelegere, dar şi puterea căreia nu-i afli scădere. Iar tu ai cel mai curat cuget de respect şi de iubire faţă de tatăl.

Fiul, indiferent de vârstă, e nevinovat cât timp are cuget de fiu, în raporturile sale cu tatăl. Nici o impuritate, nici un gând de încălecare, de semeţire, nu îl stăpâneşte. Legătura cu tatăl e o legătură cu adevărat spirituală, supra-raţională, tainică. Fiul pluteşte în legătura sa cu tatăl ca într-o lume de mister şi de basm.

Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să ne pună în faţă chipul celui mai desăvârşit Fiul în raportul cu Dumnezeu, capabil să facă orice fără cârtire, într-un nevinovăţie şi fericire, pentru Tatăl ceresc. Dar şi ca să ne transmită nouă duhul de Fiul, această existenţială supranaturală şi fundamentală mântuirii fiinţii noastre de om. «L-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său... ca să primim înfierea. Iar pentru că sunteţi fii a trimis pe Duhul Fiului Său în inimile voastre, care strigă: Avva! Părinte!» (Gal. 4, 6).

Dar nici simţirea totalitară de frate nu e mai puţin. E acelaş rug al dragostei care fiind desăvârşirea fiinţii umane, arată lui Dumnezeu înfăţişarea dragostei ascultătoare, iar oamenilor înfăţişarea dragostei de ajutorare, de încurajare, de simţire solidară a destinului comun.

Frăţietatea e izvor de fericire. Cine are fraţi nu se simte singur, ci susţinut de gândul lor, de puterea sufletului lor. Dragostea filială e pornire de dăruire şi de recunoştinţă pentru ce se primeşte. În frăţietate se realizează unitatea naturii umane în grad suprem şi în ea conştiinţa experienţială această unitate în chipul cel mai deplin şi mai fericitor.

Filosofia, care bate de mai mult de două mii de ani apa în piua, umblând după roscovele uscate, aruncate în cine ştie ce periferii ale realităţii, n'a fost în stare să se aplece cu meditaţia ei peste ceea ce este mai aproape omului ca fiinţă gânditoare: peste raporturile din casa părintească în care trăeşte. Par'că orbită de-o vrajă, n'a văzut că omul e întâi şi întâi fiu şi frate şi în aceste raporturi îşi găseşte fericirea, nu în rătăcirile prin lume străină.

A trebuit să coboare lumina din cer, prin Domnul nostru Iisus Hristos, ca să vadă prin Evanghelia Lui cei simpli ceea ce înţelepciunea lumii n'a fost în stare să vadă.

Se va întoarce măcar în viitor omenirea la aceste realităţi de acasă? Ceva semne par a fi în filosofie, în ştiinţă, ca şi în sbuciumul politic al omenirii după comunitate. O va lăsa însă orgoliul să primească integral, în simplitatea ei, lumina îndrumătoare a Evangheliei? De aceasta depinde scăparea omenirii de crizele tot mai sgu-duitoare, de rostogolirea ei tot mai adânc şi mai iremediabil în patimi.

«De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca nişte prunci, nu veţi intra întru împărăţia cerurilor», a spus odată Mântuitorul. Astăzi se poate spune că de nu se vor întoarce oamenii pentru a redeveni copii, nu vor mai vedea nici pe pământ fericire, linişte şi pace adevărată.

Căci cine nu poate fi fiu, nu poate fi nici frate. Iar fiu deplin nu poate fi omul decât faţă de Tatăl ceresc. Cine nu a descoperit pe Dumnezeu ca Tată, nu poate descoperi nici pe semenul său ca frate.

Pruncul din ieslea Vifleemului ne cheamă la asemănarea cu Sine. Aceasta este închinarea cu duhul, închinarea cea deplină şi adevărată pe care trebuie să l-o aducem.

D. STĂNILOAE

trage neasemănat mai mult în cumpănă, decât dacă s'ar face între alte condiţiuni mai târziu. Cu privire la fixarea graniţelor prezintă oare cari dificultăţi numai partea Banatului locuită de sârbi. Dl Ionel Brătianu mi-a spus s'o reclamăm cu stăruinţă şi aceasta conform convenţiilor încheiate, deoarece făcându-se navigabil Murăşul din mijlocul Ardealului vom avea trecere prin Tisa la Dunăre. Dl Iorga e de părerea să renunţăm la această pretenziune, pentru că nu e bine să stăm rău şi cu Sârbii, pe câtă vreme Ucrainenii nu ne iubesc, Maghiarii şi Bulgarii ne urăsc pe întrecute. Să ne păstrăm măcar pe Sârbi ca prieteni. Chestiunea teritorială veţi trata-o în proclamaţiune cum o veţi afla de bine. Poate nu ar fi consult să intraţi în amănunte.

3. După ce se va face proclamaţia Unirei, în adunări prin centre de toate părţile, în frunte cu consiliile locale, să se facă şi redacteze cât mai multe aderenţe. Eu am arătat pretutindenea, că e de prisos să se facă plebiscit tocmai în Ardeal, de unde s'a conceput pentru prima dată ideea ideii (unirii) naţionale şi care a dat atâţia apostoli înflăcăraţi ai ei.

Dacă veţi face proclamaţia în chipul arătat, veţi înlesni nu numai acţiunea diplomatică până la pace şi hotărârile congresului de pace, dar veţi arăta că e superfluu orice alt plebiscit.

4. Cred, că armata nu va întâmpina rezistenţă serioasă, eu însă am dat informaţiuni, cari pot lăsa posibil şi contrarul. Am făcut-o aceasta cu gândul bun de a asigura cât mai bine succesul. Înaintarea se va face încet, mai ales acum la început, până ce se vor concentra trupe mai multe. Întâmpină foarte mari greutăţi aprovizionarea, că fara a fost stoarsă de Nemţi. Lipsurile aici sunt foarte mari, în Bucovina şi mai mari. Pentru trebuinţele armatei se vor face rechiziţionări mai ales dela străini. Mi-a declarat azi gen. Prezan, că dacă populaţia rom. ar sări trupelor într'ajutor cu alimente, înaintarea s'ar face cu mult mai repede. Vă rog deci să luaţi măsuri în direcţia aceasta, prin consiliile locale din toate centrele şi chiar prin satele noastre. Completaţi organizaţia pretutindenea prin oameni de încredere şi de ispravă. Gărzilele noastre vor avea să susţină ordinea în dosul frontului.

5. Pe urma audienţei ce am avut azi la Regele Ferdinand, Vă rog să daţi expresie şi tradiţionalului nostru dinasticism, proiectat asupra Coroanei române.

6. Proclamaţia Unirei cu România să se facă fără nici o rezervă, ca şi atât mai mare greutate (să se poată face) faţă de elementele străine. Ar fi greşit să se accentueze vre-o rezervă cât mai mică de păstrare a vreunei autonomii în cadrul Statului român, cum greşit ar fi, dacă s'ar proclama numai unirea tuturor Românilor într'un stat naţional. E necesar să se proclameze nu teze generale, ca aceasta, cum au făcut-o fraţii din Bucovina, cari însă în Dumineca ce vine vor proclama în concret unirea. Aşa să se facă la noi chiar primul pas.

7. Ar fi de dorit să luaţi contact cu Saşii şi Svabii din Banat, promiţându-le drepturi largi conform indicaţiilor din scrisoarea D-lui Brătianu. Dacă s'ar putea staţi de vorbă şi cu Săcuii, cari de altcum vor ajunge cei dintâi sub ocupaţie.

8. Proclamaţia şi aderenţa să se redacteze în mai multe exemplare, din fiecare trimiteţi un exemplar la Blaj, ca ocazional să poată fi luate cu aeroplanelle la Iaşi. Informaţiuni şi altceva veţi mai primi şi prin un curier trimis de aici.

Cu deosebită stimă:
ss Dr. NICOLAE BALAN

PS. Căp. Victor Precup a fost trimis cu primul aeroplan la Blaj.

Prin lumina pe care o aruncă asupra pregătirii Adunării naţionale dela Alba-Iulia, ea constituie o contribuţie documentară de primul ordin

la reconstituirea fidelă a istoriei unirii Ardealului cu Patria-Mamă... Şi nu mai puţin asupra esenţialului ei: **unire fără condiţii.**

Instalare de protopop

Duminecă în 14 Nov. 1943 s'a făcut cu deosebită solemnitate introducerea în scaunul de protopop al tractului Oltul a P. C. Sale Păr. Chirton Marcu.

În biserică arhiplnă de credincioşi s'a slujit sf. Liturghie de către P. C. Părinte Dr. Andrei Gălea, consilier arhiiep., delegat al I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, asistat de noul protopop şi preoţimea tractului.

La sfârşitul slintei Liturghii P. C. Sa păr. cons. Dr. A. Gălea, după o preafrumoasă predică, citeşte singhelia arhierască prin care P. C. părinte Chirton Marcu este întărit ca protopop al tractului Oltul, împărtaşind staturii pentru chemarea protopopească şi aducând noului ales şi dreptcredinciosului popor binecuvântarea I. P. Sf. Mitropolit Nicolae.

Adânc mişcat P. C. Părinte Chirton Marcu mulţameşte I. P. Sf. Mitropolit pentru înalta încredere; exprimă recunoştinţă Părintelui consilier Dr. Andrei Gălea pentru staturile pline de învătătură şi dragoste împărtaşite; face legământ solemn că va munci cu toată stăruinţa pentru preamărirea lui Dumnezeu şi Biserica noastră şi pentru întărirea în credinţa strămoşească a credincioşilor din protopopiat.

A fost o sărbătoare aleasă a bisericii din parohia centrală din acest protopopiat, care cu multă bucurie şi aleasă dragoste îşi primeşte pe nou alesul păstor.

Asistent

„Pe pământ pace“ — În parohie bunăînțelegere

Iubite frate,

E anul Domnului 1943. An de urgie, an de vrabă nepotolită, an de foc și război tot mai cumplit, an de încăierare tot mai sălbatică, an în care volbura patimilor negre s'a întins tot mai mult peste lume, lăsând în urma ei ruine, moarte și nenorociri fără de număr...

Anul Domnului 1943! An în care îngerul morții a cercetat milioane de case, an în care ploaia de foc și pucioasă a pustiit sate, cetăți și ținuturi întregi, prefăcându-le în scrum și cenușă.

Anul Domnului 1943! An scaldat în lacrimi de durere, an înfășurat în pânză cernită de doliu, an în care gemetele omenirii, biciuită de blestem, au umplut de atâtea ori văzduhul.

Anul Domnului 1943! An plin de nenorociri, an în care puntea legăturilor dintre neamuri și continente s'a rupt și s'a prăvălit în prăpastie, an în care fumul arderilor a întunecat de atâtea ori fața soarelui, an în care zângănitul armelor și trăznetul exploziilor au sguduit din temelii și neîntrerupt lumea terestră.

Peste această amestecare de limbi babilonice, peste această irodiadă a uciderilor de vieți nevinovate, peste acest infern al pământului, Dumnezeu, plin de milostivire, trimite în mijlocul nostru în noaptea cea sfântă pe Fiul Său cel Unul născut cu misiunea ca:

*Din valul ce ne bântule
Să ne ridice, să ne mântule.*

«Oastea cerească», laudând pe Dumnezeu, cântă și astăzi ca și acum 1943 de ani: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire».

Opera mântuirii întregului neam omenesc a început prin vestirea păcii. «Pe pământ pace». «Aceasta a fost solia pe care au adus-o oamenilor îngerii din cer în noaptea cea sfântă a nașterii Domnului. Ea cuprinde darul pe care Tatăl ceresc l-a coborât în lume deodată cu trimiterea Fiului Său. Niciodată n'a răsunat pe pământ o cântare atât de minunată ca aceea care s'a auzit în văzduhul ce împrejmua ieslea Vifleemului, în noaptea în care Fiul lui Dumnezeu s'a sălășluit între noi oamenii. A fost minunată fiindcă venea din cer și era cântată de glasuri îngerești, dar a fost minunată și fiindcă vestea pacea și bunăvoirea între oameni. Dacă Tatăl nostru al tuturor a găsit că cel mai bun cuvânt ce ni-l poate spune în clipa atât de însemnată a nașterii Fiului Său este cel despre pace, atunci putem fi încredințați că nu este ceva mai înalt, mai frumos și mai dulce pentru sufletul omenesc decât pacea. Cei ce au fost învredniciți în aceea noapte plină de taină să audă vestirea îngerilor, au trebuit să fie adânc mișcați în inimile lor și să se simtă învâluți de-o fericire cum nu se poate tălmăci în cuvinte» (I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Nicolae în Pastorala de Crăciun din anul 1941).

Cerul a socotit totdeauna pacea drept unul dintre cele mai mari bunuri ale sufletului omenesc și o condiție indispensabilă mântuirii. De aceea nu s'a limitat numai la solia dată în noaptea sfinte nașteri, ci Mântuitorul în cursul activității Sale pământești a stăruit adeseori în predicile Sale asupra importanței și asupra necesității sălășluirii păcii adevărate în sufletele oamenilor.

Cu ocazia enumerării elementelor care condiționează întreaga fericirea neamului omenesc, Mântuitorul a spus: «Fericiti sunt făcătorii de pace

că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema» (Matei V, 9).

În preajma sfintelor patimi, în preajma despărțirii Sale de apostoli Mântuitorul le-a lăsat, drept mângâiere și întărire în lupta pe care aceștia aveau s'o poarte în lume, drept cea mai mare putere prin care vor birui lumea, pacea Cerului. «Pace las vouă, pacea Mea dau vouă, nu precum lumea dă, Eu dau vouă. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se spăimânteze» (Ioan XIV, 27). Deci pacea aceasta a lui Hristos este cea mai prețioasă moștenire, cel mai mare dar pe care Mântuitorul îl lasă apostolilor Săi și tuturor creștinilor.

După slăvita Sa înviere, în timp ce apostolii stăteau cu ușile încuiate de frica Iudeilor, arătându-se lor, Mântuitorul le-a zis: «Pace vouă» (Ioan XX, 19—26). Iată că și în aceste împrejurări atât de grele pentru sfinții apostoli Mântuitorul a găsit că cel mai mare dar, cel mai însemnat ajutor și cea mai de valoare putere pe care poate să le-o dea este tot pacea de care ei erau atât de lipsiți în acele clipe de groază.

Atât de mult a ținut Iisus Hristos ca în lume și în suflete să stăpânească pacea Sa, pacea creștină încât ne-a învățat ca în toate împrejurările vieții să socotim pacea sufletului drept cel mai frumos dar pe care îl putem prezenta lui Dumnezeu. Înaintea oricărui obol, înaintea oricărui daruri aduse de noi la altar trebuie să premerge împăcarea noastră cu toți vrăjmașii, cu toți răufăcătorii noștri. Altfel, darurile noastre n'au nici un fel de valoare în fața lui Dumnezeu. «De-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, la altar, și du-te de te împacă mai întâi cu fratele tău și apoi vino de-ți adă darul tău» (Mat. V, 23-24).

Cerul ne vestește pace și pământului însetează după pace. Nimic nu dorește atât de mult omenirea ca tocmai pacea, care cu toate acestea întârzie mereu să se sălășluească în viața neamurilor și a continentelor. Întârzierea aceasta se datorește în primul rând unei greșeli din metodă, care s'a repetat continuu de mii de ani și anume: Fiecare individ și fiecare națiune dorește și vorbește mereu despre o pace universală și despre o pace externă fără să caute să realizeze în primul rând pacea individuală, familială, pacea claselor sociale, pacea pământului și pacea launtrică a acestor unități ale întregului universal. Pace universală nu se poate realiza decât dacă în prealabil s'a ajuns la pacea internă a individului, a familiei, a satului, a parohiei, a orașului, a claselor sociale etc. Pace universală și externă va fi atunci o consecință firească și imediată a păcii interne individuale. Deci mai întâi să căutăm pacea launtrică a noastră personală și toate celelalte se vor adauge nouă.

Biserica Ardealului a înțeles de mult acest adevăr și de aceea a căutat prin toate organele ei să lucreze în așa fel încât să potolească mâniile, să alunge vrăjba, să stingă procesele, să aducă iertarea, bunăînțelegere și pacea în sufletele indivizilor, în casele credincioșilor și în toate parohiile noastre.

Statutul organic, opera nemuritorului Mitropolit Andrei Șaguna, prevede în paragraful 23, punctul 13 datoria preotului și a consiliului parohial de a supraveghea întreaga viață parohienilor, de a-i judeca și a aplica pedepse mai mici în cazuri de vinovăție, și a stăruii ca în parohie să domnească bunăînțelegere și pacea creștină.

Credincioșii parohiilor noastre sunt obligați a se prezenta cu toate neînțelegerile lor în fața comitetului parohial, care e chemat să facă dreptate și să restabilească pacea în sufletele tuturor membrilor parohiei. Pornind dela această dispoziție s'a înființat apoi «Sfatul păcii». Scopul «Sfatului păcii» este aplanarea pe cale pașnică a neînțelegerilor ivite între credincioșii parohiei și înlăturarea proceselor costisitoare dela forurile civile» (Art. 2). Președintele «Sfatului păcii» este preotul paroh în parohie și protopopul în protopopiat, (Art. 7 și 12 din Regulamentul pentru organizarea Sfatului păcii).

Preocupată de bunăînțelegere a credincioșilor fiecărei parohii, preocupată de pacea care trebuie să domnească în fiecare suflet din enorie Conducerea noastră bisericească a dispus ulterior înființarea unui «Sfat al păcii» în cadrele fiecărei societăți religioase din parohie. Așa b. o. statutele societății misionare ortodoxe «Oastea Domnului» prevăd în art. 8 lit. f, înființarea «Sfatului păcii» în cadrele «Oastei Domnului», iar statutele «Casei culturale» prevăd acest lucru în art. 6, etc. etc.

Mare răsunet a avut în parohiile noastre Circulara I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Nicolae cu Nr. 4892—1941, prin care Înaltul Ierarh a rânduit săptămâna împăcării și a cerut tuturor credincioșilor să scoată din sufletele lor ura, vrăjba, neînțelegerea și în locul lor să sădească dragostea, bunăînțelegere și pacea frățească. Rezultatul acestei invitări arhierestice a fost peste toate așteptările. Aproape trei mii de suflete din cuprinsul Arhiepiscopiei au ascultat chemarea Arhiepiscopului și s'au împăcat, stingând focul vrăjbei și procesele costisitoare, în care se găseau.

Guvernul țării, preocupat de grija fiilor neamului și de dragostea ca în satele și orașele noastre să stăpânească bunăînțelegere și pacea între toți cetățenii, a publicat în Monitorul Oficial Nr. 258 din 3 Noembrie a. c. legea de înființare în satele noastre a «Sfaturilor de împăciuire». Această

lege spune între altele: «...Lovirile, amenințările, calomniile, injuriile, strămutarea și desființarea de hotare, turburarea de posesie și degradarea bunurilor altora, precum și neînțelegerile de bani ce nu trec peste suma de 10,000 lei vor fi mai întâi îndreptate la «Sfaturile de împăciuire» care au luat ființă la 1 Decembrie 1943. Aceste Sfaturi vor căuta să aducă împăcare între cei împricinați». Cinstea și sarcina prezidării «Sfatului de împăciuire» s'a dat tot preotului.

Statul Român, prin guvernul de astăzi vine să facă lucrul cel bun, pe care Biserica ardeleană îl face continuu de atâtea decenii, împăcând pe cei învrăjbiți...

Iubite frate,

În calitatea ta de preot și păstor de suflete, în rolul de președinte al «Sfaturilor de pace» bisericești și civile din parohie, ai datoria mare de a supraveghea totul de aproape, de a pătrunde adânc în sufletele enoriașilor tăi, de a cunoaște toate pricinile neînțelegerilor și nemulțumirilor mari și mărunte și a turna apoi din sufletul tău și din comoara creștinismului untul de lemn cel vindecător peste toate ranele enoriașilor și a face ca în parohia ta să fie cu adevărat pace și bunăînțelegere. Vrednicia unui preot se vedește și în aceea că știe să fie judecător drept și făcător de pace pretutindeni.

Acum când Cerul ne trimite solie de pace, când sufletele tuturor sunt mai însetate decât oricând după pace adevărată, când Biserica și Statul îți încredințează ție, iubite frate, conducerea operii de împăcare a sufletelor, caută și lucrează cu toată inima și cu toate puterile tale încât rezultatul strădaniilor să fie sălășluirea păcii lui Hristos Domnul nostru în sufletele tuturor credincioșilor tăi.

Nu uita nici o clipă cuvintele Mântuitorului: «Fericiti sunt făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema».

Al tău binevoitor frate:
Pr. TEOFIL

NAȘTERE ÎN VEAC

Dacă istoria ar fi o singură generație, poate că ar fi suficientă o singură naștere a lui Hristos în inima ei. Poate. Cum însă istoria e succesiune de generații în permanentă frământare, în permanent sbucium după alte și alte zări, Hristos se naște în inima fiecărei generații spre a da năzuințelor ei lumina adevăratului sens, țărta adevăratei înfăptuiri. Dar istoria nu e numai succesiune de generații este și răsturnare de perspective, succesiune de vremi, rotunjire aeonică: există în cadrul ei veacuri cu o anumită fizionomie, cu o anumită structură, cu o anumită atmosferă spiritual-politic-economică. Ele se disting clar — cel puțin în istoria europeană — ca niște cercuri delimitate temporal, întrecărul există anumite raporturi dialectice, cari însă fiecare constituie un cosmos, o lume aparte. Evul Mediu și Evul Modern nu sunt simple delimitări de ani, de imperii și războaie, ci caracterizează lumi deosebite, veacuri cu structuri variate. Aceasta e cu atât mai evident cu cât — deși rădăcinile noului ev se pot urmări până în îndepărtatul ev mediu — e un fapt banal să susținem că veacul modern s'a născut în spirit de frondă, de opoziție, de răsturnare a tot ceace părea neschimbat și așezat pe vecie. Dacă evul mediu a fost colectiv, evul modern e individualist până la anarhie; dacă primul a fost religios și metafizic, celalt este areligios (dacă nu antireligios) și tinde spre desființarea metafizicii: e veacul științei empirice; dacă primul a fost dominat de un larg spirit sintetic, celalt este fiul preferat al

spiritului analitic, Direcții opuse ca sens deși într-o strânsă legătură dialectică. Mărginindu-ne la Apus, Hristos s'a născut în veacul medieval prin Biserica romano-catolică. Aceasta a fost marea ei misiune: a naște pe Hristos în inima barbariei apusene pentru a o converti la umanitate. Dacă Maica Domnului este Născătoare de Dumnezeu, Biserica este aceia care suferă durerile nașterii lui Hristos în inima oamenilor, în inima neamurilor, în inima veacurilor: Ea ne naște la o viață nouă, incorporându-ne în Hristos, sălășluind Pruncul divin în ieslea de taină a sufletului uman. „Copilașii mei, pentru cari larăși simt durerile nașterii, până ce va lua Hristos chip în voi!” (Gal. 4, 19) scria Sf. Ap. Pavel, cu atâtea gingașie, fililor lui care erau să cadă din adevărata credință. Durerile acestea ale nașterii până când Hristos la chip în veac le suferă Biserica: Ea este maica prin care veacurile se nasc în Hristos, prin care Hristos se naște în inima lor. De aceea Ea se apleacă cu dragoste și cu înțelegere peste răsturnările veacului îi sprijinește pașii neputinței și limpezește din gânguritul neînțeleș, vag și nesigur limba cea clară, plină de contur și sens a năzuințelor lui. Fără opera aceasta a Bisericii, fără nașterea lui Hristos în veac, el este o jalnică neîmplinire, o tristă dramă a unui vis care n'a devenit niciodată realitate.

Dacă deci romanocaticismul reprezintă forma în care Hristos s'a născut în veacul medieval apusean, o formă înștițuțională, autoritară impunătoare, se înțelege de ce Biserica papală privește

spre Evul Mediu ca spre piscul, spre culmea realizării sale și are o netăgăduită năzuință de a întoarce cursul istoriei spre vremile medievale: Ea a fost dintru început protestatară față de noul veac și s'a adaptat numai din silă, din necesitate, fără a renunța vreodată la visul unei restaurații, unei renașteri medievale. Neotomismul este o apariție semnificativă în acest sens. Ca și încercările de a menține autoritatea politică a statului papal. Toate acestea sunt amintiri ale-unui veac depășit, cari apar ca pelerini rătăciți într-o lume cu foarte puțin înțelegere pentru ei. Deși aparent fac impresie, în realitate influența lor e minimă: «Nu'nvie morții e'n zadar copile!». Prin aceasta nu vrem să susținem că romanocatholicismul va dispărea, ci numai să evidențiem că forma medievală — care încă e dominantă — trebuie părăsită, că el însuși are nevoie de o convertire. În ce sens, vom vedea.

Evul modern s'a născut în spirit, odată cu fapta de răsunet a lui Luther. El a deschis zăgazul prin care a năvălit tumultuos toată drama modernă pe scena istoriei. Era nevoie de o nouă naștere a lui Hristos în veac și aceasta a voit s'o realizeze protestantismul. Natural, dacă romanocatholicismul n'ar fi fost — în acel veac — așa cum a fost, el ar fi putut, ar fi trebuit, să dea viața creștină și noului veac. Prin lipsa lui de înțelegere și de putere launtrică a împins pe deoparte noile tendințe pe calea unei dușmăni fășe față de creștinism, pe de altă parte a provocat rup-tura cu protestantismul. Desigur ulterior și-a dat seama de greșală: era însă târziu, nemaiputând salva decât anumite poziții parțiale, nicldecum întreg duhul veacului. Greșelile în istorie se ispășesc scump. Înțelegem astfel de ce toată epoca modernă din punct de vedere catolic se caracterizează prin tezuitism: nu o trăire reală în veac, nu o convertire intimă a veacului, ci o adaptare formală, „farsifică” la perspectivele veacului spre a-i corespunde (dacă nu a-l domina) exterior.

Catholicismul a participat la noul ev nu integral — ca în evul mediu — ci cu rezervă, sub mască (cum participă de altfel și la veacul de acum): sufletul lui nu era aici decât formal. Protestantismul în schimb a participat cu așa intensitate încât a ajuns câteodată să uite că misiunea lui este nașterea lui Hristos într'un veac individualist și a mers — în unele direcții teologice — până la secularizarea lui Hristos. Oricum ar fi, el era forma sub care creștinismul se adresa lumii opusene sbuciumate de atâtea și atâtea revoluții. El a descoperit un nou aspect a creștinismului, prin care Hristos devenea contemporan veacului. În orice caz privind peste evul modern nu se poate vorbi despre absența lui Hristos din el, dar nici despre convertirea lui totală la Hristos. Aceasta mai ales din pricina greșelii inițiale a catholicismului.

Astăzi ne aflăm la o nouă colitură de veac. Un veac apune, cu tristeți apăsătoare de toamnă, ca să răsardă cosmosul unui veac nou. A lupta împotriva lui e absurd: însemnează a repeta greșala catolică dela începutul evului modern. A sta indiferenți, e greșit și — poate fi — fatal. Singura atitudine valabilă, pe care o impune trăirea în veac, este ca Biserica să sufere durerile nașterii noului veac în Hristos: o participare creatoare, dinamică la zările ce se deschid. Biserica e tradițională, dar nu e reacționară. Pentru că deși Hristos este Același ieri, azi și mâine, El nu e niciodată reacție, niciodată trecut: El e permanent viu, permanent actual, permanent contemporan. El trebuie să se nască în inima fiecărui veac, dar nașterea aceasta îi aparține Bisericii. Stăm la o colitură a vremii în care e mai evident ca oricând că nașterea noului veac fără Hristos însemnează haos barbarie, destrămare, nimicire: istoria coboară în subistorie.

În peștera veacului pe care năzuiesc s'o umple rânjetul sinistru al atâtor și

atâtor dobitoace, în ieslea de gând, dureri și dor a veacului ce vine, trebuie să se nască Hristos, ca besna ei să se umple de lumină și peștera să devie cer de împlinire a năzuințelor umane. Întrebarea e: putem noi lua asupra noastră durerile acestei nașteri în Hristos a veacului? Desigur e și martiriul o suferință prin care Hristos se naște în veac: prin el s'a născut Hristos în inima lumii greco-romane. Dar nu aceasta e unica formă, nici nu trebuie să o așteptăm ca pe singura soluție. Ci a naște veacul în Hristos este a trăi toate disperările lui, a te identifica cu ranele lui, a absorbi năzuințele lui, a surprinde duhul lui și toate acestea a le umplea de Hristos, așa cum peștera din Betleem s'a umplut de surâsul Lui divin. Iar veacul care vine vrea să fie un veac comunitar. Nici colectivizat — medieval, nici individualizat — modern, ci o mare sinteză comunitară, în care se împacă într'o armonie superioară individul cu societatea, insul cu colectivitatea.

De aici lozinca de dreptate socială și națională, străduința eprinderii tuturor claselor sociale într'un mare organism, o mai mare omogenitate, o mai profundă egalizare și apropiere a omului de om. O mai adâncă înțelegere a solidarității umane. A faptului că suntem avizați unul la altul în viața aceasta.

Conform acestor tendințe s'a accentuat și în cadrul Bisericii nota comunitară. Apusul catolic și protestant revine ideea Bisericii nu ca societate dominată de principii papale, nici ca sumă aritmetică a indivizilor, ci a Bisericii ca organism pneumatic, ca trup mistic al lui Hristos, comunitate vastă cât universul scaldat în sevele aceleși vieți, aceluași duh, aceluași sânge. E perspectiva pneumatic-comunitară, hristocentrică a Ortodoxiei. În cadrul catholicismului tendința medievală — destul de puternică (în virtutea inerției) — se ciocnește cu tendința revoluționară (mai tânără și mai firavă), care cere o desbărare de medievalism, o întoarcere la izvoarele originare ale creștinismului, reinvierea patristică grecești (orientale) și adăparea din fântânile de duh ale Ortodoxiei. În cadrul protestantismului se remarcă o convertire progresivă dela individualism la comunitate și o simpatie față de creștinismul oriental (fără să amintim de mișcarea ecumenică prin care se face o aplicare faptică a acestor tendințe: Prof. Heiler dela Marburg este călăuzitorul — în Germania — acestei convertiri din cadrul Protestantismului).

Iar în cadrul Ortodoxiei — alături de realitatea trăită mai ales în cult a comunității pneumatice — e suficient să amintim teologia contemporană rusă, pentru care „sobornicitatea” este o problematică esențială, capitală și minunata reactualizare a viziunii areopogitice despre Biserica paneosmică prin verbul cald și inspirat al D-lui prof. Nichifor Crainic, fără să uităm scrierile în același sens comunitar al altor teologi și scriitori români (D. Stăniloie, Șerban Ionescu, Grigore Popa ș. a.), ca și năzuința ierarhiei ortodoxe de-a da o întrupare practică acestor idei. Sunt semne că mărturisesc — în mod evident — că ortodoxia, este aleasă spre a naște noul veac în Hristos, spre a naște pe Hristos în inima veacului ce vine. Duhul Ei e cel mai conform cu spiritul noului veac: în duhul acesta lumea va găsi matca firească de împlinire a năzuințelor sale Natural, nu pledăm pentru o încorporare formală, administrativă a Apusului creștin în ortodoxie (n'ovem strămtimea prozelitismului ieftin și necondiționat!), ci pentru năvala duhului Ei în toate ramurile istorice ale creștinismului. Și aceasta se realizează nu prin prozelitism, ci sub imperativul de netăgăduit al vremilor. Catholicismul medieval și protestantismul individualist modern sunt depășite: ele trebuie să se convertească — odată cu veacul — la sinteza superioară pneumatic — comunitară a ortodoxiei.

Această perspectivă, care nu e o utopie, ci urmărește în deaproape ten-

dințele reale ale vremii, ne impune o dublă obligație:

1. Să respingem net, fără nici o șovăială, toate ispitele de convertire la forma unui anumit catholicism medieval, pe care ni le îmbie ca mântuitoare zelul atât de deplasat, atât de strein, al unor frați „apostolici”, ca și arama sunătoare a unei cunoscute frazeologii ziaristice. Când lumea apuseană descopere puterile Ortodoxiei, noi să renunșăm la ele, ca și când ar fi anahronice? Este cel mai absurd pas ce l-am putea face, identic cu renunțarea de a participa plenar la zările istoriei ce se clădește sub ochii noștri.

2. Să îndrăgim comorile Ortodoxiei, să facem din ele flăcări de entuziasm, vâlvătaie ce transfigurează ființa și viața omenească. E păcat să le avem și să le neglijăm, să le lăsăm nelucrătoare. Și e un păcat care se va răsbuna amar. Ortodoxia trebuie să fie forța dinamică prin care veacul se convertește la Hristos. Pentru aceasta Ea trebuie să fie o realitate vie în toți credincioșii și mai ales în toți slujitorii ei. Nu numai ca trăire în marea comunitate a sfinților, ci ca duh de trăire în comunitatea de dragoste și har a celor vii.

De aceea mi se pare că am ajuns la o cumpănă în care energiile contemplative ale Ortodoxiei trebuie să devie lucrătoare în dragoste. Preoțimea trebuie să fie purtătoarea elanului iubirii care îmbrățișează pe toți credincioșii, care apropie sufletele și care creează instituțiile milei și ajutorării sociale. Trebuie să pășească și în înfăptuiri practice, spre a dovedi cu roada inima de flăcără ce arde în sânul Ei. Aceasta nu ca o imitare a

Apusului, ci ca o continuare de tradiție ca o reinviere a operei sociale a creștinismului patristic, mai ales a celui din sec. al IV-lea. O reinviere de proporții potrivite noului veac. Da: fiecare veac trebuie să fie iesle în care să se sălășuiască Hristos; în fiecare veac Biserica trebuie să sufere durerile nașterii lui în Hristos. Durerile nașterii noului veac în Hristos aparțin Ortodoxiei: martirajul Bisericii rusești nu este cumva începutul acestor suferințe? La ele trebuie să adăugăm suferința proprie de sbucium, de dăruire, de creație. Nimeni nu poate pretinde să fie un spectator indiferent la marea dramă a omenirii: toți și toate trebuie să participe la marea flăcără purificatoare în care se topește și se toarnă statura noului veac. Nu trebuie să te strecorei pe lângă sau pe sub vreme, ci să iei vremea în piept și s'o călăuzești spre zările mântuirii ei. Altfel vei răspunde de iremediabila ei prăbușire.

Dacă Maica Domnului este Născătoare de Dumnezeu, Biserica este aceea care naște în permanență pe Hristos în inima tuturor veacurilor, aceea care naște toate veacurile, toate neamurile, toate sufletele în Hristos. Suferințele nașterii în veac a lui Hristos aparțin acum Ortodoxiei: putea-vom noi împlini măsura acestor suferințe spre a se naște cu ade-vărat veacul în Hristos? — Iată întrebarea capitală care trebuie să ne frângă ființa în fața smeritului staul din Bethlem. Fiecare să se întrebe pe sine, nu să judece pe alții. Răspunsul pe care-l va primi va fi judecata obiectivă a vieții și a sbuciumului său.

Diacon Nicolae Mladin

Datinile noastre de Crăciun

— Considerațiuni asupra valorii lor —

La sărbătorile Crăciunului din 1943, ne întregăm în tradiția străbunelor noastre datini creștinești, care în curgerea veacurilor adus-au atâta mângâiere și atâta desfătare înaintașilor și care pot învia, pot îmbucura și pot îmbuna și truditul suflet românesc de azi. În sfera acestor datini intră ca prețios conținut: Colindele, cu cereasca lor atmosferă poetică, muzicală; cântecele de stea, cu vraja razelor desprinse din lumina ideii mesianice; vicleiul, cu fericita interpretare a misterului din Betleem; plugușorul, cu poema luptei viguroase pentru cucerirea pâinei noastre de toate zilele și alte flori-cele ale evlaviei.

Din fugara înfățișare a comorilor noastre strămoșești, se desprinde limpede, ca lumina din candelabru, importanța lor deosebită:

1. Religioasă. Ele sunt manifestări vii ale credinței fășnite din plinul inimii străbune.

Cu sinceritate de spovedanie mărturisesc ciobanul în fața lui Dumnezeu că oile sale sunt:

„D'ale tale cu-ale mele,
Eu le pasc, tu le păzești,
Eu le mulg, tu le'nmulgești,
Eu le tund, tu mi le crești”.

2. Morală. Dumnezeu răsplătește pururea „inima bună”, „omenia” și toată virtutea. Coliba săracului care găzdui cu drag și ospăță cu bucurie pe Domnul care drumărea pe pământ, se polei în aur lucitor ca raza de soare. Iar palatul bogatului care ighoni pe Stăpânul venit în chip de rob, îl încinse'n focul mistuirii, căci Dumnezeu surpă pe cei trufași și nu lasă păcatul nepedepsit.

3. Estetică. Sunt creațiuni artistice, muzicale-poetice, ale geniului popular, cu tot ce are mai esențial, mai tipic și mai permanent ingenioasa și fecunda noastră producție populară.

Cât de plastic este acest peisaj paradisiac:

„Raiule, grădină dulce,
De aici nu m'aș mai duce,
De graiul îngerilor,
De glasul păsărilor,
De mirosul florilor,
De sborul albinelor,
De para făclilor,
De fumul tămăilor”.

4. Socială. Sunt zămislite din nevoile sufletești și grupul social le-a păstrat și purtat peste veacuri, ca pe cele mai autentice bunuri ale spiritualității românești. În albia istoriei cât spirit de solidarizare și de înche-gare obștească semănat-au ele prin rândurile înaintașilor noștri. Câtă apropiere, coeziune și identitate de cuget, simțire și trăire în unitate obștească picura, încolțea și cultiva în sufletul boierului urarea șerbului:

„Fii boier tot sănătos
Și să-ți ajute Hristos!”

5. Etnografică. În covorul lor de pitoresc român-creștin surprindem toate permanențele firii noastre etnice, răsărite din substratul nostru psihologic ancestral. Ca într'un admirabil caleidoscop ne trec prin față toate clasele sociale, dela boierii cei străluciți:

„Și'n curtea lui Ștefan-Vodă
Mulți boieri se strâng la vorbă”
pană la smerita babă dela țară:
„Femea bătrână
Cu fusul în mână
Cu furca la brâu
Și colac de grâu”.

Apoi toate indeletnicirile, începând dela vitejii ostași, care mănuesc cu atâta iscusință

„Săgeata cea veche,
Ce n'are păreche”,
pană la fierarul cânit, care
„Odată de dă cu ciocanu
Și pe loc și-apucă banu”.

Și-apoi așezările noastre românești și instituții străbune și porturi stră-

moșești și tot specificul firii noastre etnice le prezintă în icoane vii.

6. *Istorică.* Deși cea mai veche știre despre colinda românească datează abia din veacul XVII, când preotul Andreas Mathesius din Cergăul-Mic, jud. Târnava-Mică, face mențiune în Memorialul său despre „vechile colinde românești”, totuși criteriile interne ale colindelor ne îndreptățesc a le urca originea până la strălucirea epocii romane. Când românul de azi rostește în limba lui română cuvântul: colindă, poartă pe buze derivatul calendarelor romane, pe care le fluturau și plebeii pe buzele lor. Și toți câți ostenește azi la colindat, începând de la copilășii de-o șchioapă până la moșnegii aduși de spate, toți ajută la înflorirea unei nobile datini romane. Este drept că anticele formule magice, cu scopuri romane practice, elementul autohton dacic i-a împrumutat nota transcendentă și recitării simple vraja cântecului și farmecul poeziei, iar elementul creștin limpezimea și înălțimea divinului. De aceea:

„Not umblăm și colindăm
Și pe Domnul lăudăm”.

7. *Națională.* Pământul românesc se caracterizează prin unitate în variația formelor de relief, iar neamul românesc prin unitate în varietatea componentelor sale etnice. Unitatea geografică a determinat și unitatea noastră etnică. O magistrală pledoarie pentru susținerea acestei unități ne-o fac și strămoșeștile noastre datini de sărbători. În lungul și în lăutul Țării și chiar și peste hotarele ei unde se năfiră o vatră românească, acolo se colindă la Crăciun și se urează ca „Nașterea lui Hristos să le fie de folos”.

8. *Educativă.* Biserica Neamului are vrednicia mare că a încreștinat firea noastră etnică, imprimându-i pecetea spiritualității lui Iisus Hristos. Și firea Neamului clarificată în lumina doctrinei creștine a creat o seamă de valori religioase-morale, care constituiesc tezaurul bunurilor noastre spirituale. Unele din ele se poartă în salba datinilor noastre, ca boabele de aur în spicele de grâu și aprind în altarul sufletului făclile virtuților și candelile nădejilor noastre de mai bine.

Iată curcubeul dalinilor noastre strămoșești, luminând pe bolta vieții noastre românești!

Înțelepții și cucernici noștri înaintași au înțeles valoarea acestei prețioase zestre spirituale și și-au lipit sufletul de ea până la contopire.

— „Mai ușor vei smulge ghioaga din mâna lui Hercule, decât datinile străbune din viața Românilor!” era nevoit să mărturisească despre ei într-o clipă de sinceritate un scriitor strein din veacul al XVIII-lea.

Așa să le înțelegem și noi valoarea!
Așa să le iubim și noi podoaba:
Așa să le păstrăm și noi comoara:

Prof. A. NANU

Nr. 12991/943.

Comunicare

Se aduce la cunoștință că erezii preotului pensionar Ioan Prișcu din Brașov, decedat la 17 Noemvrie 1943, în baza §-lui 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoțesc au ridicat dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, ajutorul de înmormântare statutar în sumă de Lei 50.000.

Sibiu, din ședința secției economice, a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 8 Decembrie 1943.

Consiliul Arhiepiscopesc

Este o datorie morală și națională să ajutăm familiile desrobitorilor.

Sensul Intrupării

Spre sfârșitul celui de al doilea mileniu dela venirea printre noi a Pruncului Iisus, omenirea se găsește departe de Hristos și înclăștată în deslănțuirea celei mai diabolice uri și distrugeri. Situația aceasta este un indiciu vădit că omenirea n'a înțeles — sau dacă l-a înțeles nu s'a conformat lui — rostul adevărat al venirii Lui în lume, sensul intrupării. De aceea nu-i deloc anacronic sau de prisos a vorbi acum de sensul intrupării, căci chiar în zilele noastre această problemă este de o acută actualitate. De fapt, pe când primele veacuri au trăit creștinismul, cele noi s'au limitat aproape exclusiv la cugetarea și reflecția asupra creștinismului. Și totuși n'au ajuns să înțeleagă rostul înalt al creștinismului, pentru că — înlăturând revelația — n'au putut descifra sensul adevărat al intrupării. Pentru că, religia creștină fiind prin excelență religia răsumpărării, intruparea — întemeind metafizic dogma răsumpărării — constituie însuși sensul primordial al creștinismului. Prin urmare, nu-i greu de desprins adevărul, că însăși refacerea și înnoirea sănătoasă a lumii, în urma actualului războiu, refacere și înnoire care nu se poate concepe fără creștinism, depinde de măsura în care omenirea își rememorează sau descifrează și adâncește sensul intrupării.

Dar, ce minte omenească ar putea pătrunde și ce limbă ar putea mărturisii întreg adâncul de taină cuprins în dogma intrupării?!... Adâncul insondabil al sensului intrupării a stârnit discuții pasionate și contradictorii, mai ales atunci când acestea au apucat pe linia prea raționalist-scolastică a întrebării: De ce Dumnezeu Tatăl a hotărât să izbăvească lumea chiar prin intrupare? Conștiința de abisul de neatins al dogmei respective și călcând pe urmele sf. Părinți, nu ne vom pierde nici noi în prea multă reflexiune și speculație teologico-filosofică, care — atunci când, forțând sensul lucrurilor, vor să pătrundă nepătrunsul — mai mult încurcă decât descurează.

Intruparea Logosului are o înaltă semnificație metafizică și morală, pe care o putem desprinde din viziunea creștină a cosmosului și a omului, semnificație mare cât dimensiunile fără de sfârșit ale Dumnezeirii și cât virtualitățile ontologice infinite ale omului. Ea răsare din adâncurile sure ale păcatului și se înalță până în zările de lumină ale Cerului, ale desăvârșirii.

Conform tezei dogmatice riguroase ortodoxe, sensul integral și primordial al intrupării este izbăvirea de păcat și plinirea omului și a cosmosului într-un mod accesibil și adecvat acestora. Cauza intrupării este, prin urmare, păcatul; obiectivul ei: distrugerea păcatului, iar scopul ei final: desăvârșirea și îndumnezeirea omului. Toate încercările cugetării teologice de a abate sensul intrupării de pe această linie, au rămas glasuri izolate și fără ecou adânc și durabil în spiritualitatea autentic creștină.

Că sensul primordial al intrupării este mântuirea, se desprinde limpede din însăși cuvintele adresate de către Înger lui Iosif: »Și va naște fiu și va chema numele lui Iisus, căci acesta va mântui pe poporul său de păcatele sale« (Mat. I, 21), precum și din multe alte mărturii scripturistice (ca Mat. IX, 13; Marcu II, 17; Luca XIX, 10; Ioan III, 17 și Rom. III, 25), dintre cari trebuie să înregistrăm locul clasic dela Galat. IV, 4—5: »Iar când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din femeie, născut sub lege, ca să răscumpere pe cei de sub lege, ca să primim înfierea«. Același punct de vedere îl

reprezintă și sf. Părinți, cari învață că Dumnezeu Tatăl, din iubire față de neamul omenesc, a trimis pe unul născut Fiul său în lume, ca făcându-se om să ne împace cu Dumnezeu și să ne răscumpere de sub povara păcatului strămoșesc. Sf. Ioan Damaschinul, care reprezintă sinteza gândirii patristice, spune despre Mântuitorul: »Dar s'a făcut într'adevăr om după natură... pentru că să procure cu adevărat mântuire naturii noastre« (Omilia despre Sabbatul sfânt, n. 11. Migne, P. G. 96, col. 612 B).

Trăsătura fundamentală a semnificației intrupării este iubirea și îndurarea nesfârșită a lui Dumnezeu față de lume. Din acest punct de vedere, putem afirma că unicul motiv al intrupării este iubirea și milostivirea Tatălui ceresc față de neamul omenesc cel căzut: »Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său, cel unul-născut, l-a dat, ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viața de veci« (Ioan III, 16). De fapt, intruparea este maxima apropiere într'u iubire a lui Dumnezeu față de om și față de lume, ca s'o mântuiască. În această iubire dumnezeiască nesfârșită față de lume și constă mărirea sublimă a tainei celei »din veac ascunsă și de ingeri neștiută«. Căci intruparea este dovedirea vie și concretă a clasicei mărturisiri ioaneice: »Dumnezeu este dragoste«.

Dar sensul integral al intrupării depășește izbăvirea din păcat, tinzând spre împlinirea și transfigurarea omului și a cosmosului. E drept, că izbăvirea s'a făcut prin moartea pe cruce, iar plinirea și transfigurarea prin înviere, dar acestea își au baza lor metafizică în intrupare. Hristos a venit în lume, pentru că fiecare om, care crede în El și viețuiește potrivit acestei credințe, să devină un Hristos, un Dumnezeu prin filiațiune adoptivă, adică un Dumnezeu prin participare la natura dumnezeiască. (Cf. Galat. IV, 5; II. Petru I, 4). Bogatele mărturisiri patristice ale acestui adevăr culminază în aceea a sf. Atanasie cel Mare, care spune: »Cuvântul... lui Dumnezeu... s'a intrupat din sfânta și Născătoarea de Dumnezeu Fecioara Maria, și s'a făcut om, rămânând totuși Dumnezeu, pentru că pe oameni, deși rămân oameni, să-i facă dumnezei«. (Despre Intruparea Cuvântului lui Dumnezeu, 4. Migne, P. G. 28, col. 96 A. Vezi și Larta despre Intruparea Cuvântului lui Dumnezeu și contra Arieniilor, 8. Migne, P. G. 26, col. 996 A). Același sublim sens al intrupării se desprinde și din minunatele imnuri liturgice cântate în preajma Crăciunului, care spun că Hristos s'a născut »ca să înnoiască chipul cel dintâiu«, »ca să îndumnezeiască omenirea«.

Pe lângă semnificația dogmatică, cu pronunțat caracter antropocentric, relevată mai sus, intruparea are și un înalt sens moral, care i atâd de strâns legat de cel dogmatic, pe cât de corelate sunt între ele dogma și norma morală. Intruparea este desvăluirea valorii excepționale a cosmosului și în special a omului. Căci revelațiunea deplină a omului în intrupare, este totodată descoperirea deplină a maximei valori a omului. Potrivit acestei valori excepționale, omul are un destin sublim, pe care-l realizează numai călcând pe urmele Mântuitorului. De aceea prin intrupare Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om, pentru că să ne ofere chipul omului deplin, modelul vieții conforme cu voia lui Dumnezeu.

E adevărul pe bare-l exprimă minunat Metodiul de Olimp, când spune despre Hristos: »Dumnezeu fiind, a îmbrăcat trup omenesc, pentru că privind ca într'un chip exem-

plul divin al vieții oferit, și noi să putem imita pe autor... (Banchetul celor zece fecioare. Cuvânt I, Cap. IV. Migne, P. G. 18, col. 46 A; vezi și sf. Ioan Damaschinul: Expunerea exactă a credinței ortodoxe. Cartea IV, cap. IV. Migne, P. G. 94, col. 1108 C) Prin urmare, noi oamenii trebuie să devenim asemenea lui Hristos, pentru că El s'a făcut asemenea nouă. Iisus este supremul model de urmat pentru noi, El fiind cea mai nobilă și mai înaltă realizare și expresie concretă a umanului. Căci în făptura Lui pământescă se reflectează sublimitatea celor mai înalte culmi de plinire și spiritualitate. Ori, creștinul trebuie să devină un reflex al personalității și desăvârșirii Lui. De conformarea sau neconformarea în fața acestui imperativ, și de intensitatea împlinirii lui, depinde soarta noastră în viața de dincolo.

O adâncire a considerațiilor de mai sus întărește din plin această afirmație. Din activismul eminent dinamic, care pulsează în adâncul tainei intrupării, rezultă că adevăratul creștinism nu-i atât speculație și teorie, cât mai ales faptă și trăire. Pe de altă parte, prin intrupare, ca cel mai intens contact al lui Dumnezeu cu umanitatea, suntem puși în stare de cea mai serioasă și gravă responsabilitate față de Dumnezeu. Căci prin intrupare se arată sensul adevărat al vieții omului. Din aceste două premise, rezultă îndatorirea noastră de a realiza cu însăși viața noastră chipul omului desăvârșit, pe care ni l-a descoperit Pruncu-l Iisus.

În fine, intruparea, fiind expresia concretă și vie a tendinței lui Dumnezeu spre comuniune cu lumea, ne învață că mântuirea și fericirea se dobândește prin desăvârșită comuniune într'u dragoste frățescă.

Contemplând, în perspectiva sumbră a vremurilor de azi, adâncă semnificație a tainei intrupării, dragostea nesfârșită și oblativă a lui Dumnezeu, ce se desprinde din atmosfera mistică a Crăciunului, ne este picur de rouă întremătoare și reconfortătoare, iar viziunea sublimului destin ce ni s'a desvăluit prin înomenirea Logosului, motiv de încordare trudnică și eroică pentru realizarea lui.

Preot Dr. CORNELIU SÂRBU

Invitare la abonament

Cărturarii noștri, din cler și mireni, sânt invitați, la acest prilej, să aboneze în număr cât mai sporit, vechiul organ de publicitate Telegraful Român, care în anul Domnului 1944, intră în al 92-lea an de existență.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu, și cu binevoitorul sprijin al preșoșilor noștri colaboratori vechi și noi, vom continua, în direcția statorită de începătorul acestei gazete, munca întinsă și stăruitoare în folosul așezămintelor bisericesti, culturale și filantropice ale mitropoliei noastre, și spre obșteasca propășire a neamului și bisericii dreptmăritoare.

Abonamentele, indicate în fruntea foil, se trimit către Administrația Telegrafului Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redacția și Administrația

Nr. 13109/943.

Comunicare

Se aduce la cunoștință că, erezii C. Preot Vasile Matelu dela parohia Poiana II, decedat la 13 Noemvrie a. c., în baza §-lui 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoțesc au ridicat dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu ajutorul de înmormântare statutar în sumă de lei 50.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 8 Decembrie 1943.

Consiliul Arhiepiscopesc

†

Dr. George Proca
consilier arhiepiscopesc i. r.

Sâmbătă, în 18 Decembrie a. c. a răposat în Domnul, P. C. Dr. G. Proca, consilier arhiepiscopesc, în vârstă de 74 de ani. Timp de 44 de ani i-a închinat slujbei bisericești, în calitate de profesor de teologie, apoi ca secretar consistorial, consilier arhiepiscopesc și redactor la Telegraful Român. De cinci ani s'a retras la odihnă, și în timpul din urmă suferise mult, până în clipa în care Dumnezeu l-a strămutat în împărăția de dincolo de dureri.

Coboritor dintr'o familie fruntașă din Râșnov a făcut liceul la Brașov, iar studiile teologice la facultatea din Cernăuți.

A candidat la postul de preot din Râșnov, unde însă a fost ales Ioan Teculescu, viitorul protopop de Alba-Iulia și mai pe urmă Episcop.

Episcopul Ioan Meșianu, al Aradului, care în tinerețe fusese paroh în Râșnov, l-a dus pe Dr. G. Proca la institutul teologic din Arad. Iar după ce Episcopul Meșianu s'a mutat la Sibiu ca Arhiepiscop și Mitropolit, Dr. G. Proca s'a strămutat la Sibiu ca profesor de teologie, iar mai pe urmă ca secretar și asesor consistorial.

Ca slujbaș bisericesc a făcut parte dintr'o generație de tranziție dela epoca bisericească, de sub dominația străină, și dintre epoca națională de azi. Aceste două epoci se deosebesc radical una de alta. Una e conservativă și alta de adânci transformări.

Dr. George Proca ca și întreaga generație sa avea credința, că în jurul bisericii se concentrează întreaga viața neamului și că un slujitor al bisericii nu se poate mulțumi să cultive numai florile pietății în grădina sufletului individual.

Biserica, în slujba religiei, este și va rămâne atotalitară. Părintele Dr. Gh. Proca s'a bucurat de avântul pe care l-a luat viața religioasă în Arhiepiscopie sub îndrumarea înțeleaptă a Arhiepiscopului nostru, pentru care a avut o venerație pilduitoare, și pe care l-a slujit cu mult devotament.

Prieten al preoșimii bătrâne și al generației de preoși tineri, rămâne în amintirea tuturor ca un slujitor devotat al Bisericii și al tuturor așezămintelor ei. Ii datorăm toată recunoștința noastră. Dumnezeu să-i facă parte de odihnă veșnică și de răsplata slujitorului credincios.

Arhim. T. Scorobeș

Nr. 305/1943

(88) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cântăreț bisericesc la parohia din Brașov-Cetate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat.
 2. Renumerăție de lei 3500 lunar dela biserică.
 3. Locuință în natură, fără luminat și încălzit.
 4. Stola obișnuită în parohie.
- Din ședința Consiliului parohial, ținută la 27 Noiembrie 1943.

Văzut:

Dr. N. Stînghe
Adm. Prot.

Pr. V. Coman
Paroh.

**Tăcere, unire și muncă:
prin acestea vom învinge**

Insemnări din Bethel

[Urmare din Nr. 48]

A petrece lângă patul unui bolnav mai cu seamă la căpătâiul unui bolnav epileptic, însemnează a renunța la tine, a trece peste dorințele tale și a slui desinteresat aproapelui. E multă mizerie în trupul celui suferind. Te cuprinde de multe ori desgust pentru viață, dar iarăși te înseninezi și te întărești sufletește. E dragostea pusă la încercare. „Lângă patul bolnavului este așezat amvonul bisericii. De aceea diaconia trebuie și poate să aducă înnoirea bisericii” a spus tatăl Bodelschwingh.

„După ce ne-am deprins cu mila, nu ne mai ostenim”. Numai credința și iubirea pot face ca niciun sârman Lazăr să nu mai stea părăsit înaintea ușilor — a spus tatăl Bethelului. Creștinul cugetă așa: Iisus și-a dat viața Sa pentru mine. Oare nu trebuie ca și eu să-mi dau viața pentru frați? Dragostea biruiește toată mizeria și suferința omenească. Ea este condiția diaconiei în Bethel. Mii de diaconiți s'au angajat cu toată ființa lor în slujba de îngrijire a bolnavilor. Fiind întrebat o diaconiță: Cum poate să suporte o lucrare așa de grea și neplăcută, a răspuns: „Cu darul lui Dumnezeu, căci unde este credință și dragoste față de Mântuitorul, nici un lucru nu e greu. Lucrarea noastră e un dar al lui Dumnezeu”. E o mărturisire ce se potrivește așa de bine cu ce a exprimat odată bătrânul Bodelschwingh cu ocazia unei serbări: „De vrea cineva să înființeze un institut de caritate, să nu încerce numai cu argint și aur, înainte de toate e nevoie să ai oameni cu inimă arzătoare, oameni cari înțeleg să slujească nu numai cu vorba, ci cu fapta și adevărul. Când ai astfel de oameni, lucrarea crește dela sine prin cuvântul lui Dumnezeu”.

Am amintit de casa celor mai greu bolnavi „Eben Ezer”. Să pomenim acum de o altă casă, numită „Tabor”, căci bolnavii de aici sunt mai ușor loviți de flagelul boalei. Unii dintre ei sunt aproape ca și cei sănătoși. Vorbesc liniștit și cuminte, cât îți face impresia că ai de lucru cu oameni sănătoși. Doar în timpul crizei își pierd pentru câteva minute cumpătul, revenind iarăși la starea normală de mai înainte. Te cuprinde mirarea, când vezi oameni bărbătoși după înfățișare, dar cu totul neputincioși în fața crizei. Când vine răul peste ei, sunt frântiți la pământ și zguduți în toată ființa lor. Ajutorul din afară nu poate înălțura primejdia. Chiar doctorii nu-i pot salva. În casa pomenită sunt pacienți de aleasă condiție socială: profesori, avocați, doctori etc.

Cât de frumos va fi muntele schimbării la față, — muntele celor mai alese bucurii duhovnicești! Taborul Bethelului este frumos prin raza de bucurie ce o strecoară în sufletele celor suferinzi. Deși unii dintre pacienți nu sunt într'o stare grea, totuși rămân credincioși casei și nu o părăsesc, fiindcă își dau sârmanii seama că aici e patria lor. Unii au ajuns la adânci bătrânețe. Cunoșc pe bătrânul tată Bodelschwingh. Istoriesc cu bucurie despre vremile acelea, când iubitul lor tată se îngrijea de bunul mers al casei. Toți pomenesc cu cinste despre bătrânul Bodelschwingh, Azi Taborul este sub îngrijirea duhovnicească a tânărului pastor Bodelschwingh, care cercetează în fiecare săptămână pe bolnavii de aici, dându-le sfaturi și învățături pline de dragoste părintească. Fiindcă am pomenit de tânărul pastor Bodelschwingh, e bine să remarcăm faptul, că dsa este un vrednic urmaș al bătrânului său tată.

Izestrat cu alese însușiri sufletești și mai ales cu o bunătate de inimă, pastorul „Fritz”, cum îl numesc bolnavii, conduce astăzi cu multă vrednicie institutele de caritate întemeiate de iubitul său tată. Predicile sale ascultate cu

de Ieromonahul Serafim Popescu

multă dragoste, împrăștie norul grijilor și necazurilor din sufletul ascultătorilor, și face să răsără în suflet soarele nădejzii și al bucuriei lui Dumnezeu. Datorită stăruinței și hărniciei acestui destoinic conducător, Bethelul își împlinește și astăzi, în împrejurări așa de grele, misiunea de ajutorare a celor suferinzi.

Să intrăm acum într'o altă casă, cu numele „Morijsa” și să petrecem câteva clipe alături de bolnavii mintali. Bătrânul Bodelschwingh s'a îngrijit și de acești nefericiți. *Morijsa* e o stațiune foarte mare. Peste 300 bolnavi sunt adăpostiți aici. Bolnavii mintali și-au pierdut din diferite pricini echilibrul sufletesc. Sistemul lor nervos, fiind într'o stare bolnavă, nu poate servi la manifestarea normală a faptelor sufletești. Medicina cu mijloacele ei are de scop a restabili sistemul nervos, ca el să-și poată împlini funcțiunea sa de regulator al fenomenelor sufletești. Pe măsură ce omul se refacă, primește ajutorul religiei. De aceea psihiatria și religia merg mână în mână, ajutând pe omul căzut în suferință să se ridice la starea sa firească de sănătate. Astăzi nu mai trăim în epoca materialismului absurd, care nega tot ce venea din partea spiritului creștin. Religia cu mijloacele ei vine în ajutorul omului, ajutându-i să-și refacă sănătatea. Păcat că religia protestantă a redus mijloacele harice, mărginindu se mai mult la propovăduirea cuvântului. Bethelul a făcut totul pentru ajutorarea bolnavilor, dar în ce privește grija de suflet s'a mulțumit cu predica. Bethelului îi lipsește „Molitulnicul”, cu rugăciunile lui tămăduitoare de suflet.

Nu putem părăsi Bethelul fără să ne oprim la casa numită „Brockensammlug”. Cred că bătrânul tată Bodelschwingh s'a gândit la minunea înmulțirii pâinilor, când a înființat această casă. Ce să vezi înăuntru: haine, ghete, cărți, vase, cu un cuvânt tot ce poate fi întrebuințat în viața de toate zilele a omului. De unde vin aceste obiecte, cine le trimite? Din depărtare și de aproape. Cine cunoaște lucrarea și vrea să facă ceva pentru bolnavii de aici, rimitate din lucrurile ce-i prisosesc, lucruri care sunt împărțite celor lipsiți. În felul acesta s'au strâns o mulțime de obiecte folositoare. Lucrurile ce nu se întrebuințează de bolnavi, sunt vândute realizându-se astfel un izvor de venit. Obiectele slabe sunt reparate de bolnavi, și puse astfel în valoare. Nimic nu se pierde, totul se transformă și se întrebuințează. Brockensammlug este totodată școală a deprinderilor bune și muncii. Bolnavii lucrează aici pentru repararea obiectelor slabe, câștigându-și bucuria muncii. E un lucru binecuvântat, căci s'a născut din dărnicia oamenilor de bine.

Să intrăm acum în casa copiilor epileptici. Sârmanii de ei! Cei mai mulți poartă în trupurile lor tinere boala moștenită dela părinți. Mic și nevinovați cum sunt, fără tată, fără mamă, se împrietenesc ușor cu străinii, iar față de tatăl casei se simt totdeauna îndatorați. Un copil sta de vorbă cu tatăl Bodelschwingh. Vorbea despre împărăția lui Dumnezeu. Deodată grăi copilul: „Când intră cineva în împărăția lui Dumnezeu, se mai teme el de Dumnezeu, fiind Dumnezeu așa de bun?” Tatăl Bodelschwingh a răspuns: „Dacă suntem străns uniți cu Hristos, nu ne mai temem”.

Un alt copil cuminte întreabă: „Când voi fi în cer ca un înger, pot eu să mă întorc pe pământ să cercetez pe oameni?” „Eu mă rog în fiecare seară iubitului Mântuitor, să-mi dea până la confirmare o inimă curată”.

„Eu nu vreau să am aici un gând dela cel rău în mintea mea. Aș vrea să am gândul totdeauna la Iisus”.

Sunt cuvinte care arată nevinovă-

ție și multă dragoste față de cel din jurul lor.

Copiii sunt îngrijiți și educați nu numai în familie, dar și în școală. În Bethel sunt școli pentru copiii mici, școli primare în afară de școlile de meserii.

Să ne oprim acum la cea mai mare școală, la biserica numită „Sionkirche”, căci aceasta este maica tuturor bolnavilor. „O biserică vie și activă”, a cărei misiune internă și externă este foarte bogată. Lucrarea internă stă în propovăduirea Evangheliei și întărirea duhovnicească a celor suferinzi. Lucrarea externă, sau „misiunea Bethelului”, cum se numește, are de scop răspândirea Evangheliei la popoarele păgâne. În fiecare an erau trimiși misionari în Africa orientală, cari prin cuvântul și fapta lor de caritate aveau drept scop propovăduirea învățurii mântuitoare la popoarele necreștine. Astăzi, fiind lipsă de misionari, nu se pot trimite decât foarte puțini. „Misiunea, a spus tatăl Bodelschwingh, nu este o lucrare la întâmplare, ci o parte constitutivă din ființa noastră, o bucurie ce stă la baza lucrării noastre”.

Având începuturi modeste, dar dragoste multă față de suferinzi, bătrânul tată Bodelschwingh a pus bazele unei lucrări care face cinste nu numai bisericii evanghelice ci creștinismului întreg. Pășind pe urmele bătrânului tată, conducătorul Bethelului Friedrich Bodelschwingh are deosebitul merit de a păstra cu cinste moștenirea iubitului său tată, muncind cu dragoste multă pentru mântuirea vremelnică și veșnică a bolnavilor.

Lucrarea din Bethel dovedește că pot face oamenii aleși ai lui Dumnezeu când inima lor e aprinsă de dragoste față de Mântuitorul.

Bethelul este rodul dragostei creștine față de oameni, de aceea lucrarea lui rămâne ca un dar al lui Dumnezeu peste cei suferinzi.

Bethel, 8 Oct. 1943.

Un medic credincios

Am ascultat — nu de mult — conferința unui ilustru medic și profesor, despre: „Religie și Medicină”, pe care a ținut-o aici în Sibiu în sala cea mare a Universității Clujene. Vorbirea a fost onorată cu prezența înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae și a altor personalități distinse.

Eruditul Profesor Dr. Emil Teșosu dela Facultatea de Medicină — căci despre Domnia Sa este vorba — a tratat problema aceasta interesantă, cu toată competența și priceperea. Cu un adânc spirit de pătrundere și cu o limpede convingere religioasă și științifică, a brodat raportul dintre Religie și Medicină pe un fond ales din începuturile istoriei Medicinii. Arată că înainte de Mântuitorul Hristos, Medicina și Religia constituiau aceeași disciplină. Le lipsea însă caritatea și iubirea de aproapelui pe care le-o imprimă apoi creștinismul. Învățătura adusă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos revoluționează și așează și disciplina Medicinii pe fagașe nouă în concordanță cu învățătura adusă de Fiul lui Dumnezeu pe pământ, care este cel mai mare doctor al omenirii.

Ceea ce nu trebuie să ne scape din vedere în conferința dlui Profesor Dr. E. Teșosu, este faptul că schițează în chip frumos dezvoltarea științei doftoricești și raportul creștinismului, reliefând marea realitate că Bizanțul este leagănul de sistemizare a științei medicale și introducerea în chip efectiv a spiritului creștin în medicină. Aici, sub cupolele mărețe ale creștinismului răsăritean, se înalță cele dintâi spitale. Spitalul ridicat de sf. Vasile cel Mare (330-379), poate fi și azi modelul operelor caritative. În Apus s'a întârziat cu fon-

darea spitalelor din cauza prefacerilor politice. Nu scapă vorbitorului a accentua valoarea etnică și spirituală ale neamului nostru, care a stat și în această privință pe linia tradițiilor bune românești: mila creștină.

Personalitatea Domnului Profesor Dr. Emil Țeposu, este destul de bine cunoscută în cercurile Bisericii și a Neamului nostru, ca om erudit și de valoare; dar aici ni s'a dat să-i descoperim și latura părintească pe care o trăiește cu suferinții cari vin la dânsul. Este conștient că slujba de medic este o slujbă de devotație și de salvare, și că împlinirea ei cere o mai mare iubire de oameni, o imensă bunătate și un nesfârșit spirit de jertfă. Căci iată ce-a spus: «Medicina este o artă în care rolul esențial îl joacă: valoarea personală a medicului și conștiința sa morală». Medicina este un «sacerdotiu umanitar». In concordanță cu aceste simțiri, știm că și dezvoltă și și-a dezvoltat marea operă

de caritate în spitalul de răniți din Sibiu pe care-l comanda anii trecuți. Nu era numai chirurgul celor sfredețiți de gloanțe bolșevice, ci mai presus de toate le era tată. Doctorul și Profesorul Țeposu face totdeauna deosebire între trupul și sufletul bolnavului, știind că el nu trebuie numai studiat, ci mai întâi ușurat și liniștit în marele dezastru sufletească în care l-a aruncat boala și suferința trupescă.

Domnia Sa se află în acord cu spiritul mai nou al medicinei, fiind un conștient și un protagonist al noii ei orientări.

Căci astăzi Medicina s'a așezat din nou în făgașul începuturilor sale de aur. Ea înțelege azi că omul trebuie studiat și examinat așa cum este el, așa cum a ieșit din mâinile Creatorului. Omul are nu numai trup, ci și suflet, prin urmare suferința n'are numai o latură biologică, ci și una de ordin spiritual.

Preot N. B.

Filosofie în duh românesc și creștinesc

Domnul profesor de filosofie D. D. Roșca dela Universitatea din Cluj-Sibiu este unul dintre cărturarii noștri animați de un adevărat duh creștinesc și românesc, care a îmbogățit literatura filosofică românească cu monografiile și opere ce stau bine nu numai pentru o societate care și caută încă o cristalizare intelectuală, dar și pentru acele societăți care au ajuns la un grad de maturitate a formelor de gândire și a sistemelor de înțelegere și interpretare a vieții. În ultimele sale două cărți: *Puncte de sprijin*, Sibiu 1943, Pg. 263, Prețul 490 Lei; *Linii și figuri*, Sibiu 1943, Pg. 270, Prețul 420 Lei, s'a arătat un adevărat ctitor de „puncte de sprijin” în marea viață filosofică foarte sbruciumată din zilele noastre; un minunat conștient al proeminentelor figuri filosofice prezentate cu adevărată artă ca totațtea faruri menite să proiecteze lumină pe drumul dificil al adevărului.

În cele ce urmează vom stăruia asupra cărții: *Puncte de sprijin*, urmând să prezentăm cu alt prilej așa cum ne impune importanța sa cartea: *Linii și figuri*.

Primul „punct de sprijin” oferit de gânditorul nostru, pentru cugetarea filosofică prin excelență, este primatul spiritualului demonstrat în mod magistral în cel dintâi eseu al cărții, intitulat: *Mitul Utilului*. Pătruns de un duh creștinesc și românesc în eseu prezent își sprijinește afirmările sale în această privință pe adevărul evanghelic exprimat în cuvintele Mântuitorului: „Îngrijii-vă mai întâi de cele sufletești și toate celelalte vi se vor adăoga vouă” (pg. 37); iar concluzia imediată pentru zidirea sufletească a neamului nostru este formulată astfel: atâta timp cât activitatea spirituală gratuită va fi considerată de medii românești ca valoare de ordin secund sau non-valoare, nu vom reuși să întemem o cultură românească superioară, producătoare de valori universale omenești. Se impune deci ca generațiile române care intră de-acum în viața conștientă a neamului, să lupte din toate puterile și cu tot talentul lor — oricare vor fi împrejurările exterioare de viață — pentru întronarea unei noi scări de valori în sufletul națiunii noastre. Scară de valori care, fără să elimine din întinderea ei utilul de toate genurile, ar proclama cu hotărâre și absolută sinceritate primatul spiritualului (pg. 39).

Trebuie să remarcăm aici faptul că noțiunea de „gratuitate” joacă un rol de idee fundamentală în concepția generală despre lume a gânditorului nostru. Ca atare ea revine ca un leit-motiv pe numeroase pagini ale cărții: *Linii și figuri*, în studiul său despre raporturile tineretului român cu filosofia și cu deosebire în: *Existența tragică*. În această carte de sinteză, ideea gratuită primește și fundamentarea metafizică necesară.

Astfel autorul ne întărește convingerea formată din studiul atent al publicațiilor sale de până acum, anume că un filosof poate să rămână creștin, fără a su-

feri cea mai mică știrbire a libertății sale de cugetare. Cea mai strălucită dovadă ne-o prezintă *Existența tragică*, în care contrar opiniei pe care ne-ar putea-o sugera titlul ei, nu pledează pentru o doctrină a desnașdejdiei. Dimpotrivă autorul ei ne prezintă, ca pe un suport puternic al ideii creștine a „gratuității”, o încercare reușită de-a justifica pe plan metafizic, cu argumente scoase din întregul domeniu al cunoașterii contemporane, optimismul creștinesc, curajul și inițiativa creatoare de mari și neperitoare plasmuri spirituale, ceace în duh creștinesc înseamnă a colabora cu Iisus Hristos la opera cea mare a mântuirii.

Pe linia aceasta mergând gânditorul nostru în eseu al doilea: *Interesant tinereț ardelean*, prezintă filosofia ca știință care pregătește calea generațiilor spre religie zicând: „orice spirit de bunăcredință și suficient de informat intelectualmente, știe că din toate disciplinele profane, filosofia este aceea, care deschide cea mai justă și mai luminoasă perspectivă pentru înțelegerea și judecarea marelui realități care se cheamă religie” (pg. 45); mărturisește credința în puterea sufletească cu care omul e în stare să rupă lanțurile grele ale sorții și să schimbe cu totul fața veacului” (pg. 53).

„Utilul”, „economicul” în gândirea filosofului nostru cade pe pagina a doua, iar „gratuitul”, „inutilul” intră pe planul prim, și este prezentat ca un semn al maturității spirituale și în viața neamului nostru. Aspectul spiritualist al cugetării sale se manifestă și atunci când judecă desechilibrul vieții sociale. „Credința noastră — zice D. D. Roșca — este că criza economică și politică actuală nu e decât efect exterior al unei crize de ordin mai profund. Să înălțăm deci cauza, și efectul va dispărea dela sine. Adevărata criză a momentului istoric ce-l trăim e de ordin spiritual, metafizic chiar”. Și ca un adevărat preot creștin propune remediul de natură sufletească zicând: „E nevoie prin urmare de o primenire din rădăcină a sufletului: primenire după care inteligența contemporanilor noștri să fie larș în stare să înțeleagă că simpla organizare a factorilor materiali nu poate fi considerată drept un scop ultim al existenței” (pg. 53).

Ascendența liniei de gândire în lumea „primatului spiritual” se zăvărește într-o formă cuceritoare în eseu: „*Valori veșnice*”, în care ni se destăinuiește apărătorul însușit al drepturilor imprescriptibile ale neamului nostru, desvelind în fața lumii temeiile lor metafizice.

Pe scara acestor valori locul prim îl ocupă *Adavărul*, care este numai unul (pg. 74); urmează apoi *Dreptatea*, care și ea este numai una „și se impune cu putere coercitivă tuturor spiritelor oneste”. Lovește apoi fără cruțare în politica forței brutale a „faptelor împlinite”, arătând că „dacă nebunia omenească și-a închisuit cele mai adesea că forța materială își poate îngădui orice, înțelepciunea omului,

recunoscând existența reală a forței, a căutat uneori, și va căuta tot mai mult, să pună puterea în serviciul Dreptății. Această încercare de transmutație e cea mai specifică dintre toate operele omului și ea constituie principalul lui titlu de glorie. Renunțând la ea și lăcșpiar, omul se va întoarce în lumea nemărginită a bestiiilor” (pg. 81).

De aici trage apoi concluzia, a cărei cunoaștere de către toți filii neamului nostru este un imperativ categoric al vremii, concluzie formulată în cuvintele: „Națiunile, pătrunse de o justificată conștiință a drepturilor lor, nu pot fi desființate de nici o putere a pământului” (pg. 82).

Pe scara valorilor urmează apoi „Binele” și „Dreptul”, iar „cel dintâi drept firesc, drept imprescriptibil al tuturor popoarelor, e dreptul de a-și păstra individualitatea etnică și spirituală” (pg. 85), glăsuiește filosoful stăpănit de un duh românesc pe care-l supără grozav nedreptatea îndurată de Neamul său.

Dar în ce privește originea valorilor veșnice, ni se pare că gânditorul nostru admite fără rezerve morala kantiană când spune: „Ele sunt plasmuri ale sufletului omenesc în toată complexitatea lui, plasmuri pe care spiritul încearcă să le impună, ca pe o pecete a lui, realității” (pg. 78). Din aceste cuvinte reiese clar doctrina kantiană despre „rațiunea practică” creatoare de valori eterne.

Convingerea noastră însă este că omul nu-i capabil să creeze valori veșnice ca „Adevăr”, „Bine”, „Dreptate”; noi credem că chiar și valorile culturale, creațiile genului artistic sunt fructe ale revelației divine (N. Crănic: *Nostalgia Paradisului*), că afară de „rațiunea practică” a lui I. Kant, există o „rațiune divină”, singură plasmuitoare de legi eterne, de valori veșnice și absolute, care apoi sunt cunoscute de om prin revelație, — genul legislator sau artistic fiind organ de revelație a lui Dumnezeu.

Acest adevăr îl confirmă chiar și autorul nostru când mărturisește: „Credeul ce înfățișăm aici, în chip cu totul fragmentar de altfel, este implicat în afirmațiile fundamentale ale religiei lui Hristos (pg. 79) — iar după cât știm, Domnia Sa nu neagă că Hristos este Revelația desăvârșită.

În eseu „*Despre unele puteri ale științei*”, dl prof. D. D. Roșca urmărește scopul înalt de-a îndruma studențimea română să creeze astfel încât energia ei valoroasă să nu se irosească, ci eforturile puse în slujba științei pure să devină puteri creatoare de cultură pentru Neam.

Ni se destăinuiește aici dascălul pătruns de duh creștinesc și românesc, care-și dă seama deplin de răspunderea grea ce-i apasă umerii, dascălul care-și înțelege perfect misiunea sa sublimă de conducător și dăltuitor al sufletelor tinere cari poartă destinul de mâne al neamului, îndrumându-le acestea cu hotărâre neclintită spre „o valoare supremă în lume spre viața spirituală” (pg. 115). „Sunteți mai mari servitori ai patriei făcând cel puțin cât sunteți aici (la Universitate) și știință pură, meditație desinteresată, căutând adevărul pentru adevăr, decât coborând tamesam, înainte de vreme în arenă” (pg. 109).

În felul acesta dascălul devotat să străduiește neîncetat să imprime în sufletele primitoare datorla supremă aceea de a fi slujitor desinteresat al adevărului. Arată că, folosind cu pricepere puterile sufletești ce trebuiesc dobândite negreșit de cel ce se dedică cercetării adevărului și anume: *disciplina inteligenței, curajul intelectual, maturitatea intelectuală*, din cunoaștere știința devine creatoare de cultură, conștiința determinantă a întregului fel de a fi al omului și mai ales al tinerimii, din care educatorul conștient vrea să formeze „o elită creatoare, susținătoare și apărătoare de mândră și traică civilizație și apărătoare de mândră și traică civilizație” (pg. 124).

În eseu: *Temeluri filosofice ale ideii naționale*, autorul nostru, cu claritatea și precizia ce-i caracterizează gândirea stăpănită totdeauna de legea primatului spiritual, alungă păcla confuziei ce planează adeseori între argumentele științifice și temeiurile filosofice ale acestei probleme.

Căile care duc la lumină în câmpul discuției noastre, sunt două. Se pot găsi temeiuri ale ideii naționale într-o cercetare de inspirație științifică, deci de faptu naturalistă care se mulțumește să „explice” fenomenul „națiune”. Ea va căuta să determine condițiile care fac posibilă nașterea, creșterea și durată națiunilor. Calea aceasta se împotmolește în concluzii de ordin pur biologic. A căuta însă temeiurile filosofice ale ideii naționale înseamnă a încerca să justifice fenomenul amintit în fața scaunului de judecată pe care-l ține spiritul. În fața acestui scaun, — zice gânditorul nostru, — o națiune e mare numai calitativ, adică e mare numai prin ceea ce ea a creat sau promite să creeze în împărăția celor „veșnice”: în știință, în artă, în filosofie, în religie (pg. 129).

Concepția primă justifică dreptul la viață a celui mai tare și între popoare, având la bază legea selecției naturale care stăpânește în firea lipsită de spirit, în lumea altor specii decât cea umană. Concepția a doua are la bază legi specifice spiritului creator de cultură — „cultură în care creștinismul a intrat ca stâlp de temelie și de rezistență și care s'a făcut în bună parte *contra* a ceea ce numim „Natură” (pg. 134). În lumina acestor legi „națiunile nu sunt numai varietăți zoologice ale unei specii și ca atare, voite oarecum de Natură, ci națiunile apar ca fecunde pepiniere de creație spirituală originală (pg. 135). În lumina acestei concepții justifică autorul nostru, într'un spirit foarte înalt și creștin, dreptul la existență al fiecărui popor, pentru că: „În mijlocul oricărui popor, fie el cât de umil, poate naște omul excepțional, om care, într'un domeniu sau altul, poate întrupa în persoana lui cel mai înalt ideal de umanitate al vremii. Sau, în termenii biblici: fiecare popor poate fi mântuit. Căci toate popoarele, câte sunt și cum sunt, sunt egale înaintea Tatălui ceresc” (pg. 135). Iar concluzia la care ajunge filosoful nostru pentru națiunea sa, trădează pe naționalistul înflăcărat care caută și află în filosofie temeiuri de a întări conștiința drepturilor inalienabile ale neamului românesc la viață și libertate.

N. Terchilă

(Va urma).

Conferințe preoțești. — Preoțimea ortodoxă română din protopiatul Dobrei a ținut în ziua de 31 Octomvrie 1943 a. c. conferința de toamnă în frunțașă parohie *Lăpușnic*, sub prezidiul P. C. Părinte adm. protopopesc *Adam Lăzărescu*, de față fiind aproape toți preoții tractului.

S'a oficiat slujba utreniei și s'a continuat cu stăna Liturghie, slujită de P. C. Președinte, însoțit de un sobor de preoți. Răspunsurile liturgice au fost date de corul mixt din Iliia, format și condus de Pr. *Valeriu Vlădăreanu* din Săcămaș, secundat de juna preoteasă *Eliza Vlădăreanu*, dotată cu o admirabilă voce care a impresionat adânc asistența. La priceasnă a predicat părintele *Miunor Furdul* din Teiu, pe temeiul evangheliei zilei, arătând rostul străngerii averilor și bogățiilor și întrebunțarea lor pentru a fi în concordanță cu preceptele evanghelice.

După terminarea sf. Liturghii s'a oficiat un parastas pentru eroii din parohie, căzuți în război. I-a preamărit cu mult suflet P. C. Părinte Lăzărescu.

Conferința și-a continuat lucrările în localul școlii primare, unde Părintele președinte printr'o cuvântare ocazională deschide ședința și prezintă pe C. preoți noi veniți, asigurându-i de dragostea fraților preoți din protopiatul Dobra.

Urmează lecțiunea practică a C. preot *Remus Hanș* din Lăpușnic, cu elevii Cl. IV-a tratând lecția: „Bogatul nemilosiv și săracul Lazăr”, care, supusă criticii, a fost declarată deplin reușită.

C. Părinte *Valeriu Vlădăreanu* și-a cetit conferința: „Importanța religiei în școala primară”, lucrarea, bine docu-

mentată, a adus reale foloase preoțimii care a ascultat-o cu toată atențiunea.

Păr. *Virgil Josan* din Rădulești a cetit o dare de seamă asupra lucrării: „Istoria Filosofiei” de Pr. Dr. Nicolae Terchilă, iar Păr. *Nicolae Gavrilescu* din Cerbia a dezvoltat tema: „Creștinismul social imperativ actual al bisericii”, lucrare de proporții mai mari.

Luând cuvântul președintele își exprimă deplina mulțămire față de lucrările C. preoți.

După comunicările oficiale și propuneri, conferința ia sfârșit prin cuvântul de mulțămire și indemn la muncă al președintelui ei. — Pr. V, J.

Din protopopiate

— Activitate misionară — Conferință —

Din protopopiatul Hunedoara nu s'a dat știri publice de mult. În tăcere însă și fără zgomot, aici se lucrează cu zor. Pentru a ilustra acest fapt, dăm publicității câteva momente recente mai importante din viața pastoralo-biserică din Hunedoara, chiar și pentru faptul de a reînprospăta tradiția laudabilă din trecutul acestui protopopiat istoric, rechemat la viață în anul 1901: că adevărat nu se trece cu vederea nici un act vrednic de a fi cunoscut cercurilor preoțești, iară a fi tipărit în coloanele președintului nostru ziar *Telegraful Român*.

Arătăm mai jos câteva acte de interes general pastoral, petrecute în protopopiatul nostru:

1. În 10 Octombrie preoșimea tractuala s'a întrunit în număr considerabil în parohia fruntașă *Batiz*, pentru slujbe misionare-religioase. Conform programului, în presară s'a făcut vecernie cu Priveghere de cătră par. local Ioan Truca cu câțiva preoți din apropiere. Duminică dimineața la ora 8, Păr. protopop, N. Suciu sosește în parohie cu alți 8 preoți. Se începe serviciul și spovedaniile credincioșilor din loc și satele vecine. La liturghie, înainte de actul cumințării, Pr. *Ioan Hămăruș*, predică frumos și cu temelie despre actul sft. al Impărtășanței, pregătind cu înțelepciune spre marele act sfințitor mulțimea care venea în rând cu ochii înrouași de a lua pe Hristos în trupurile lor. După predica de instalare, spusă mai înainte cu opt zile în biserică sa din Nădăștia de sus, preotul Hămăruș își ținu aici predica de inaugurare a activității sale pastorale viitoare.

După rugăciunea de amvon, rostește Păr. protopop *Nicolae Suciu* predica zilei. Zugrăvește, în colorii vii, stările viitoare de azi, și arată datorită bisericii noastre strămoșești în fața acestor vremi de prefaceri. Predica, întrefesută cu pilde vii din viață, este ascultată cu mare atențiune de mulțimea adunată.

Se iase apoi cu procesiune la hotar, unde se slujește sfântul Maslu pentru cei din război, se fac rugăciuni pentru cei bolnavi, pentru eroii morți pe front, pentru îmbelșugarea rodurilor hotarelor țării.

Aici predică preotul pensionar *George Rain* din Nădăștia de jos, despre „Dragostea de glia strămoșească și pericolul comunismului”. Vorbitorul spune, printre altele: românilui i-e dragă brazda moștei căci e dăruită de Dumnezeu și dela strămoși. Dușmanii de ieri și de azi au lăcomit la ea, voind să i-o răpească. Strămoșii însă au apărut-o cu dărzenie, punând stăvilare puternice în calea puhoștelor năvălitoare. Și azi se cer „stăvilare”... dar de unde să le punem, în *număr îndestulitor*, în calea puhoiului bolșevic și al altor dușmani — când azi se prezintă la recrutare abia 2—3 fiicăi dintr'un sat ca și acesta... și nu ca acum 50—60 de ani, când mergeau de aici cântând câte 38—40 volnici... Din an în an avem aici tot mai puține nașteri... Ilustrând primejdia cu câteva istorioare morale, îndrumă la porunca dumnezească: „Creștești și vă înmulțiți și umpleți pământul, și-l stăpâniți pe el”...

2. În 25 Noembrie s'a ținut conferința catehetică preoțească de toamnă. După slujba chemării Duhului sfânt, se trece la școala primară centrală, unde Pr. *Violet Suciu* din Zlaști face prelegere practică

din religie, dezvoltând tema: Parabola neghinei din grâu, cu cl. IV primară. La desbatere asupra prelegerii se constată că catehetul a pregătit tema și a predat-o conform regulilor pedagogice, și a obținut astfel rezultatul urmărit.

În cuvântul său de deschidere a conferinței, Păr. protopop *Nicolae Suciu* face cald apel către preoșimea întrunită să-și împlinească datoria cât să poată de conștiincios, pentru a feri de daune bunurile comune sulelești moștenite dela părinți. Urmează tema: „Atitudinea actuală a Bisericii ortodoxe române față de noua stare produsă în viața bisericii rusești”, cetită de Pr. *Nerva Florea* din Ghelar.

După desbatere asupra lucrării, Păr. protopop N. Suciu în rezumat conchide: din pășania celor din Rusia noi, ca apropiați vecini să ne potențăm toată puterea, toată înțelepciunea și munca, și să ne facem deplin datoria de a ținea turma cuvântătoare strâns legată de altarele strămoșești.

Pr. *Adam Borșei* referă asupra punctului din program: Instrucțiuni referitoare la introducerea scriptelor pentru ținerea inventarelor, dela 1 April 1943. După explicări date de referent și opiniuni venite dela mai mulți membri, conferința e de părere că „Instrucțiunea” nu ne dă lămurit deslușirile necesare și nici întocmirea formularelor uniforme; roagă deci Preaven. Consiliu arhiepiscopesc să ne trimită trebuitorile îndrumări prin o circulară privitor la această chestiune.

George Rain
prot. onorar i. r.

INFORMAȚIUNI

De sfințele sărbători ale Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos urăm tubiților noștri cetitori ani mulți cu bine și sănătate.

Solemnitatea dela Sighișoara, Duminică, în 12 l. c., s'a desvilit la Sighișoara bustul cărturarului, decedat anul trecut, *Horia Teculescu*, fost director al liceului „Principele Nicolae” din localitate. Bustul, lucrarea sculptorului profesor *Radu Moga*, se ridică în fața bisericii ortodoxe, aproape de monumentele ce reprezintă figurile lui *Zaharie Boiu* și *Ilarie Chendi*. Sfințirea noului monument, din orașul de pe Valea Târnavelor, a săvârșit-o Păr. protopop *Emilian Stolca*, înconjurat de preoți din protopopiat. În cuvinte avântate rostite de Păr. prot. *Stolca*, de prof. univ. I. *Lupaș ș. a.*, s'a subliniat activitatea culturală și națională a lui *Horia Teculescu*, personalitate pllduitoare prin marea sa dragoste de neam și lege.

Comemorări. *Implinindu-se, în anul curent, întâiul veac dela nașterea reginei poetei Carmen Sylva, care și-a închinat întreaga operă vlefii umanitare și naționale, societățile noastre culturale și literare au comemorat acest centenar prin omagiale cuvinte aduse amintirii marelui și nobilului noastre Regine.*

O frumoasă serbare școlară. Elevii școlii primare de aplicație de pe lângă Școala normală de fete „A. Șaguna” din Sibiu de sub conducerea doamnei directoroare *Septimia P. Gherman* și împreună ostenitoarele distinselor învățătoare: dna R. *Călin*, dna *Iacob*, doamnele *Dumitrescu* și *Mihailescu* au organizat, Jol d. a., o frumoasă serbare școlară, cu un bogat program de cântece naționale, de stea, colinde, declamațiuni precum și piesă teatrală „Visul unui copil”, operă a dnei R. *Călin*, interpretată de elevii cl. III-a și a IV-a, cu deplin succes. Asistența, care a fost neașteptat de bogată a subliniat cu multe aplauze opera educativă ce se săvârșete la această școală, fiică a Bisericii noastre. După sfârșirea programului, „Moș Crăciun” a împărțit tuturor copiilor daruri, făcând să se simtă valul de bucurii și nădejdi ce-l coboară în sulele Crăciunului, sărbătoarea bucuriilor și a sufletului românesc. — Asistent.

† Dr. *Ioan Lazar* avocat în Bistrița și fost membru al Adunării eparhiale din Cluj, a încetat din viață și a fost înmor-

mormântat în 19 Nov. a. c. în Bistrița. Regretatul dispărut mult iubit de popor, a contribuit în largă măsură la zidirea frumoasei biserici din acel oraș și a fost membru activ în toate corporațiile noastre bisericești. Odihnească cu dreptii!

Belșugul de zahăr în comerț a îndemnat ministerul de interne să trimită ordin prefecturilor ca, prin organele administrative, să se înceapă o acțiune de propagandă pentru sporirea consumului de zahăr în comune — (Cu prețurile actuale ale zahărului, propaganda nu va face multă ispravă).

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu.

Sâmbătă în 25 Decembrie, la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos servește și predică I. P. Sf. *Mitropolit Nicolae*, înconjurat fiind de un mare sobor de preoți și diaconi. La Oastea Domnului după masă la ora 3 predică: Pr. Dr. *Corneliu Sârbu* dela parohia Sibiu-Treistejari.

Duminică în 26 Decembrie 1943, a doua zi de Crăciun servește: I. P. C. *Arhimandrit Teodor Scorobeș*, cons. Dr. *Andrei Gălea*, *Ieronim Grovu*, *Aurel Nanu* și prof. *Mihail Neagu*; diaconii: *Anatolie Scurtu* și prof. *Nicolae Mladin*. Predică: I. P. C. *Arhim. Teodor Scorobeș*. La Oastea Domnului predică după masă la ora 3: Prot. *Mihail Neagu*.

Luni în 27 Decembrie 1943, la sfântul arhid. și mucenic *Ștefan servește*: Prot. *Mihail Neagu*, preoții dir. prot. *Dumitru Călugăr*, *Ioan Nicoară*, *Ioan Muntean* și duhov. *Nicodim Belea*; diaconii: *Ioan Circov* și *Simion Macarie*. Predică: prot. *Mih. Neagu*. La Oastea Domnului predică după masă la ora 3: duhovnicul *Nicodim Belea*.

Teatru. Reununea meseriașilor va da o reprezentație teatrală în sala Teatrului municipal din Sibiu, Sâmbătă în prima zi de Crăciun, ora ora 20. Se reprezintă sub conducerea dlui D. *Axente* piesele: *Plășii dela Baia* și *Doi morți vii*. Bilete de intrare: la A. *Băcilă*, str. *Regina Maria* 57, și seara la casa.

Rescumpărări. Domnii *Ștefan Morariu*, preot și *Ștefan Duca*, cond. *Tipografiei Arhidiecezane*, își rescumpără feliicitările de ziua onomastică, dărulind la fondul Dr. *Ioan Fruma*, pentru ucenicii săraci, administrat de Reununea meseriașilor români din Sibiu, primul 300 lei, iar al doilea 200 lei. *Comitetul*

CĂRȚI ȘI REVISTE

Cântările liturgiei Pentru cor mixt de *Timotei Popovici*. Ediția treia (a III-a), Prețul unul exemplar legat 300 lei.

Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

Nr. 12791/1943 Ep. (86) 1—1

Publicațiune

În ziua de 12 Ianuarie 1944, la ora 10 dimineața se va ținea, în cancelaria Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, în Sibiu, strada *Mitropoliei* Nr. 45, eteji I, licitație publică cu oferte închise, pentru vânzarea unui număr de 1220 arbori, esență stejar, ce se găsesc în pădurea „Tufari” situată în hotarul comunei *Cisnădie*, județul Sibiu, reprezentând un volum de circa 1332 m. c. lemn de lucru 595 metri steri lemn de foc și 165 grămez de crăci.

Materialele lemnoase ce se vând, sunt evaluate de organele silvice la suma de Lei 2.489.522.

Ofertanții vor prezenta oferte închise la data și ora de mai sus, în cancelaria Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, unde se pot vedea zilnic condițiunile și se dau informațiuni.

Ofertele vor fi însoțite de garanția de 5%.

Supraoferte nu se lau în considerare. Sibiu, la 8 Decembrie 1943.

Consiliul Arhiepiscopesc

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a Bogatul-român, protopopiatul *Mercurea*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în *Telegraful Român*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat;
2. Venitele stolare obișnuite în parohie.
3. Folosința casei parohiale.
4. Folosința sesiunii parohiale constătătoare din 18 jug. arător și 14 jug. fânaș.
5. Folosința cimitirului vechi.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc, însoțite de actele necesare și încuviințarea de candidare dela I. P. S. *Mitropolit*, în termenul indicat.

Candidații se vor prezenta în parohie într'una din *Dumineci* sau *sărbători*, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Mercurea, 2 Decembrie 1943.

Oficiul protopopesc *Mercurea*, în înțelegeră cu consiliul parohial din *Bogatul-rom.*

Dumitru Ciuchendea
protopop

(85) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III, *Scoreiu*, protopopiatul *Avrig*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „*Telegraful Român*”.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat;
2. Stola uzitată în parohie;
3. Patru jugăre fânaș;
4. De chirie pentru locuință se va îngriji parohia până la zidirea casei parohiale.

5. Lemne de foc: o soartă din pădurea foștilor iobagi și una din pădurea comunală. Transportul privește pe preot.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare și de încuviințarea de candidare dela I. P. S. *Mitropolit* se vor înainta în termen Oficiului protopopesc *Avrig*. Candidații se vor prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc în vreo *Duminecă* sau *sărbătoare* la Biserica spre a face cunoștință cu parohienii.

Oficiul protopopesc ort. rom. *Avrig* în înțelegeră cu consiliul parohial.

Avrig la 21 Noembrie 1943.

Pr. A. Radu
adm. protopopesc

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Hârseni, protopopiatul *Olt*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în *Telegraful Român*.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat,
2. Casă parohială în stare bună,
3. Sesiune parohială, 10 jugăre arător și fânaș,
4. Câte una măsură — dublu decalitru — bucate de fiecare

scopesc Sibiu. Parohia renunțând la dreptul de alegere, întregirea ei se face prin numire de către Prea Veneratul Consiliu Arhiepiscopesc.

Oficiul protopopesc al *Oltului* în înțelegeră cu consiliul parohial din *Hârseni*. Șercaia, la 15 Noembrie 1943.

Chirion Marcu
protopop.

Acolo departe, față în față cu inamicul se bat cu dărzenie, copiii, frații, părinții noștri. Să nu le slăbim rezistența făcând să circule minciunile lansate de inamic.

Tabla de materii

(Cifrele arată numărul ziarului)

1. Articole
Academia teologică > Andreiană* 22, 24
Adevărata viață 32
Alex. S. Sturza 35
Alipire fără condiții! 51-52
Anul 1942 1
Aniversarea zilei de 1 Decembrie 48
Asoc. > Anastasia Șaguna< 10
Asoc. generală a clerului 10
Atitudine față de istorie 6
Basarabia noastră 13
Biserica luptătoare 34
„Biserica și protecția copilului” 9
Botezul din necesitate 9
Cauzele ivirii sectelor 37
Cheia Fericirii 5
Chemarea Cruciaților 8
Chestiuni omiletice 6
>Chipul Fiului< 51
Clike de răspunderi 20
Conștiința rel. și bunurile mat. 44
Continuitatea dovedită 17
Cooperarea 27
Cu moartea pe moarte călcând 16
Datini de Crăciun 52
Datoria permanentă de a propovădui 2
Dela califul Omar la filoz. Blaga 14-17
Demonizarea istoriei 21
Desființarea sectelor 2
>Doamne, învață-ne să ne rugăm< 36
Ecce Mater 20
Echilibrul universal 20
Ep. Nicolae Colan [de 50 ani] 48, 49
Euharistia și preoția 28-30
Familia preotului 42
Fecioara Maria 37
Filosof creștin [Un] 46, 47
Filosofia în duh românesc 53
Gânduri în timp de post 12
Iată vin la nem. împărat 9
Increștinarea tinereții 50
Îngrijirea de sănătatea poporului 33
Inima, măsura preoției noastre 23
Instinctul proprietății 38, 39
Intre iubire și ură 36
Intre spiritual și social 45
Inviere 16
Inviere și veșnicie 17
Istoriograf credincios [Un] 45
Izvor de predică 19
La început de an academic 40
Limba românească 6
Luerarea dela măn. Brâncoveanu 31
Luptăm pentru dreptatea rom. 12
Maica Precurată 4
Mărturisire dreaptă 7
Mila Creștină 2, 3, 4
Mitrop. Andrei Șaguna 26, 27, 49
Născătoarea de Dumnezeu în sf. Liturghie 33
Naștere în veac 52
O lege dreaptă 40
O nouă fază [Fac. teologică] 8
Orfanii de război 21
Orizonturi noi 1
Ortodoxia 20
O victimă a grandomaniei 24
Pentru limba românească 5
>Pe pământ pace< 52
Pogorirea Duhului sfânt 24
Praznicul dela Pelisor 25
Preotul și icoanele religioase 11, 12
Preotul și medicul 87
Preotul și ocrotirea 45
Preotul și rugăciunea 43
Preotul și preg. credincioșilor pt. spovedanie 15
Preoție și vocație 39
Prevederea în istorie 7
Primatul spiritului în istorie 25
Raport pentru front 6
Regele predicii [Sf. Ioan Hrisostom] 46
Regimul sovietic și biserica 41
Responsabilitate istorică 23
Revenire 8
Școala de cânt. >D. Cunțan< 28
Scriban Arhim. [ieșit la pensie] 50
Semnificația credinței [trad.] 36
Senzul intrupării 52
Senzul muncii 13
Senzul suferințelor 38
Sibiul în sărbătoare 29
Teologie pastorală [Pentru] 49
Timpurile viitoare 3, 4
Tot despre nelăcomie 47
Transfigurarea românismului 18
Unirea Ardealului cu România 48
Unitate în noi și între noi 47
Veac de prefaceri 36
Vinul aprinderii lui Dumnezeu 24
Ziua de 24 Ianuar 5

2. Pastorale, cuvântări ș. a.
Apeluri, proclamații [Răspuns la un apel] 11, 35, 38
Cuvântări 1, 11, 15, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 40, 46, 47, 58

Decizie ministerială 50
Decret-Lege [Acad. > Andreiană<] 8
Legea de desf. a sectelor 3
Legea p. completare [art. 37] 41
Măsuri [publ. în M. O. în interes general] 1
Normativ (p. inv. religios) 11
Pastorale 2, 16, 17, 18, 51-52
Predici 25, 42, 43, 44, 50
Programe de servicii religioase [S-biu] 5, 9, 18, 23, 27, 30, 35, 40, 45, 49

3. Antrefileuri
Activitate în prot. Hunedoara 45
Alegeri 52
Biserici ortodoxe la Berlin 27
Colportaj bisericesc 39
Completare 40
Cuvinte adevărate 22
Doi premerg. ai lui Horia 44
Intru pomenirea lor [Coșbuc, Goga] 20
Istorică întrevedere 4
Lezuni trupești 16
Ploasă închinare 30
Prăznuire [Sămb. de Sus] 19
Proprietate a parohiilor 46
Sat model 43
Serb. bis. la Oradea 15
Sf. Sinod 49, 50
Ziua Mamei la Sibiu 22

4. Probleme, comentarii, conferințe, rapoarte
Abnegație și jertfă 7
Academia Română [și prof. Blaga] 46
Acelaș drum 18
Adunarea gen. [>Astra<] 40
Adunarea protop. [Brașov] 15
Adunări eparhiale 19, 24
Anul cultural în Ardealul de nord 4
A se slăbi [Naghiu] 12
Asoc. >A. Șaguna< 27
Autoritățile com. să vegheze 2
Avram Iscu [conferință] 12
Bătrânețe [versuri] 37
Beiuș [serb. bisericesc] 45
Biblioteca >Anastasia Șaguna< 20
Bis. ort. rom. la Făgăraș 2
Boboteaza la Sibiu 2
Bombardarea Vaticanului 46
Catedrala din Brașov 40
Cezania lui Varlaam 7
Colaborare între Bis. și Cons. de patronaj 50
Concertul Reuniunii >Gh. Dima< 22
Conferințe despre ortodoxie 14
Conferințe preoțești 1, 2, 12, 16, 17, 28, 29, 38, 41, 47, 51, 52
Conferințe religioase la Universitate 10, 11, 12, 48
Congresul prof. secundari 19
Corul Armatei 13
Creștinismul și pacea 33
Cruce și existență 17
Cu gândul la ostașii noștri 8
Cuzături românești 11
Dar simbolic [Un], Ciwhandu 47
Din protopopiate 52
Distincție 48
Duh creștin la Univ. Ardealului 50
>D. Triteanu [20 ani de păstorie] 42
Expoziția de copii din Rășinari 25
FORS. Mărturisirea unei generații 23
Funcționarii la biserică 2
Goga Octavian [Cinstirea lui] 50
Înălțare [la rang de facultate] 23, 24
Inaug. de an universitar 45
Inaugurarea conf. relig. 11
Incheiere de an școlar 27
Inocenție Micu Clain 20, 21
Insemnăsi din Bethel 49, 52
Instalare 52
Interview [N. Crainic] 6
Interview [prof. A. Popa] 10, 11
Italia încetează ostilitățile 37
La sfârșit de an 22
Legătura între popor și preoți 22
Lozinci 8
Lungu Dionisie [Greșala] 42
Lupaș I. [Sărbătorire] 45
Manifestații la Chișinău 14
Mărturisirea de credință 10
Medicamentul 8
Moldovan S. Dr. [sărbătorit] 48
Naghiu, preotul usit 41
O întâlnire coleg. după 45 ani 32
Operă creșt. [Orfelinat, Beiuș] 18
Pelerinaj 16
Petrache Lupu la Sibiu 48
Prof. I. Lupaș: Toți împreună! 14
P. S. Ep. Nicolae Colan, în viz. can. 18
Puterea rugăciunii [trad.] 27
Sănătatea Neamului 33, 37
Săptămâna universitară 27

Sărbăt. [liceul din Năsăud] 41
Sărbătorile legale 46
Șase luni dela moartea lui N. Lăpădat 4
Sectari primesc botezul 28
Sergie, patriarh sovietic 38
Șezătoare lit. relig. 17
Șezătoare ostășească 25
Statuti de ap. pasivă 5
Sfințirea Capelei [Feldtoara] 41
Sfințirea Casei studențești 46
Sfințire de bis. 19, 25, 44
Supraistoria noastră 18
Țara Făgărașului [Din] 39
Teologul Țancov 20
Un medic creștin 52
Vizite arhieresti 24, 33, 44, 46, 48, 49
Vonica Nic. [P. familia lui] 38
Ziua cărții 25
Ziua de 22 Iunie 26
Ziua de 24 Ianuar 4, 5
Ziua desrobirii 24
Ziua de Zece Mai 20
Ziua Eroilor 33
Ziua de 8 Noiembrie 46
Ziua de 1 Dec. 1918 47, 48, 49
Ziua de Sf. Nicolae 48, 49, 50
Ziua Temperanței 19
Ziua Mamei 22

5. Recenzii, notițe
Anuarul Școlii Norm. >A. Șaguna< 4
Chișescu N.: Biserica 5
Dölger etc.: Athosul 39
Felea Il. V.: Duhul Adevărului 4
>Foaia Poporului< 18
Gândul Nostru, revistă 47
Glasul Monahilor 7
Gregorian Al.: Țara Demiurgului 3
Gregorian Al.: Poeme 27
În slujba țării [Odessa] 15
Isacu D.: L. Blaga și Mar. Anonim 38
Lancrăjan I.: Două altare 36
Lungu Șerban: Noțiunea 31
Lupaș I.: Zur Geschichte d. R. 18
>Mergeți și propoveduiți< 26
Mironescu Al.: Microcosmosul 8
Mureșan Fl.: Întâia carte de învățătură 43
Mușlea C.: Bis. Sf. Nicolae din Schei. 43
Nica Antim Dr.: Viața rel. în Transilvania 35
Niculescu Gh. Ec.: >Calea, Adevărul, Viața< 26
Petrovici I.: Momente solemne 18
Petrovici J.: Studii, seria nouă 3
Popa Aurel: Orizonturi noi 24
Popa Grigorie: Itinerar spiritual 27
Popescu N. M.: Preoți de mir 35
Popescu V. N.: Sufletul preot. 42
Radu S.: Duh creștin 5
>Renașterea< 37
Revista de istorie biser. 46
Roșca D. D.: Puncte de sprijin 52
Savin I. Gh.: Apologetica 42
Seceriș din ogorul bis. Oltene 47
Stanciu I. Dr.: Istoricul lic. >Gh. Lazăr< 42
Ștefănescu Marin: Filosofia Creștină 28, 34, 35
Sulică N.: Minunata cet. Brașov 47
Todoran I.: Bazele binelui 5
Transilvania 47
>Viața Ilustrată< 5, 20, 28, 34, 42, 41
Vintilescu P.: Liturghiile bizantine 41
Vonica N.: Tălcuirea Sf. Lit. 8

6. Poiletoane
A fost numai o divineață 36-38
Am căutat ierberi amare 28, 29, 30, 33
>Biserica vie< și >Bis. renouată< 18
Biserica și protecția familiei 10-17
Contrib. la rest. mitrop. 42-44
Cuvânt la înmorm. [A. Albin] 24
Despre viața în Hristos 6, 7, 8

Duhovnicul și păcătoșii 23-27
Ispitiți Scripturile 47
Minunea în terapeutică 38, 39, 40, 42, 45, 46, 49
Ne prindem de stăvilarele cerului 4, 5
Nu vă potrivii veacului acestuia 25
Personalitatea Mitr. Șaguna 49
Raportul gen. al sec. Sibiu a As. >A. Șaguna< 2, 3
Statutul Asoc. >Anastasia Șaguna< 10

7. Anunțuri
Anunțuri, Note 4, 5, 9, 22, 33, 34, 35
Avizuri 1, 7, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 41, 42, 45, 48, 50
Circulare 30, 31, 32, 33, 38, 39, 41, 49, 51, 52
Comunicări 1, 4, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 38, 39, 41, 13, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 48, 49, 50
Convocări 16, 17
Duminica Ortodoxiei 13, 13
Invitate la abonament 1, 52
Notificări 28, 29, 32
Publicații 3, 4, 10, 25, 26, 27, 38, 46, 51, 52

8. † Necrologuri
Albini Aurelia S. 20
Anderco Artur Dr. 5
Boris, Regele bulgar 36
Broșu Ioan Dr. 14
Cămpăneanu Maria 8
Comșa Nic. Dr. 49
Coșbuc Elena 43
Crăciunescu A. Dr. cons. patr. 13
Dădărlat [Lupaș] Marina 40, 41, 46
Dionisie Erhan, Ep. 40
Giurca I. pr. 20
Goron Ion prot. 3
Grădinaru E. Dr. 26
Gurie mitrop. 47
Iacob Victoria 13
Lazar Ioan Dr. 52
Manja Casiu prot. 34
Mateiu Vasile pr. 47
Mocsonyi Anton 14, 15
Modran Gh. pr. 15
Morușca Ana n. Cado 18
Popescu-Pasărea Ion 10
Preda Clemeș 47
Prezan Mareșalul 36
Prișcu Ioan pr. 48
† Proca George Dr., consilier arhiep. i. r. 52
Răuciu D. N. 44
Regman Veturia 30
Suciș Galenia 5
Suciș-Sibiianu Traian 11
Tătuș Gh. pr. 19
Tocineanu Dum. 11
Waida-Voevod Elena 41
Vonica Nic. pr. 23, 28

Informații, știri locale, cărți și reviste, concursuri, inserțiuni.

C: preoți să stea în fruntea mișcării
Oastea Domnului

Organizați
Reuniuni de femei

AU APĂRUT:
Calendarul Bunului Creștin pe anul 1944 cu Șematism Lei 250-; fără Șematism Lei 80-
Calendarul „Oastea Domnului” pe anul 1944 Lei 80-
Calendararele au un cuprins foarte bogat și variat și sunt împodobite cu multe ilustrațiuni frumoase. Se pot comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. La comanda de peste 10 ex. se dă rabatul convenit. Pe lângă prețul Calendarelor să se mai adaugă încă Lei 60 pt. porto postal — Contra ramburs nu se trimit —